

„Všetci by sme chceli voliť toho najlepšieho. Ale ten nikdy ne-kandiduje.“

Kin Hubbard

Obsah

Skutočne posledné otvorenie?
str. 1

Zrušenie hotovosti je pevnejší
sobáš s finančným systémom
str. 2

Skúsme kapitalizmus, inak
budeme skanzenom pre
Čiňanov!
str. 3

Nezávislé hodnotenie
str. 5

Nikto vám nedá toľko, čo vám
môžeme sľúbiť
str. 6

Zamestnanosť prudko rastie
str. 7

Islandská banková revolúcia
str. 7

13 m2 kancelárie má priemer-
ne šťatny úradník v ČR
str. 8

Brexit
str. 10

Výzva riaditeľovi Sociálnej
poisťovne
str. 10

Kniha Zlé peniaze od Juraja
Karpiša na startovac.cz
str. 12

Editorial

Richard Ďurana

V uplynulom mesiaci sa nahromadilo v živote INESS toľko zaujímavých udalostí, že neviem, čím začať.

Kniha Juraja Karpiša **Zlé peniaze** sa blíži do finále. Rukopis je hotový a na stránke startovac.cz sme spustili crowdfundingovú kampaň na získanie zdrojov na ilustrácie, pekné zalomenie a tlač. Za pár dní sa Zlé peniaze stali najúspešnejšou slovenskou kampaňou na tomto portáli. Predplaťte si aj vy výťažok dlho očakávanej knihy s podpisom autora. Bližšie informácie nájdete na strane 12 a ak stále nie ste presvedčení, prečítajte si rozhovor s Jurajom Karpišom *Musíme skúsiť kapitalizmus, inak budeme skanzenom pre Čiňanov!* na strane 3.

Nadácia Orange vyhlásovala koncom apríla výsledky **Ceny Nadácie Orange**, na ktorú bolo v kategóriách vzdelávanie, komunitný rozvoj a sociálna inklúzia nominovaných 101 slovenských neziskových organizácií. S veľkou radosťou dávame na známosť, že **INESS v kategórii vzdelávanie získal tretie miesto!** Cenu bol na slávnostnom udeľovaní prevziať Richard Ďurana s Janou Kostovčákovou, našou spojkou medzi INESS a učiteľmi na stredných a vysokých školách.

Naša **kampaň Rómsky mýtus zabodovala aj v súťaži Zlatý klinec** - najvýznamnejšej súťaži o najkreatívnejšiu reklamu na Slovensku, ktorá je organizovaná každoročne od roku 1994. V kategórii PR pre neziskové organizácie získala kampaň, ktorú pre nás pripravila reklamná agentúra Mayer/McCann Erickson, tretie miesto.

INESS za takmer dekádu svojej existencie nahromadil 600 kvalitných, prevažne ekonomických kníh, zborníkov a publikácií. Keďže sme presvedčení o tom, že knihy sa majú čo najviac čítať, **rozhodli sme sa našu knižnicu sprístupniť aj pre vás.** Na strane 15 nájdete postup ako sa zaregistrovať do nášho nového katalogizačného systému, kde si môžete našu knižnicu prezerať, prípadne si rovno rezervovať vybraný titul.

V apríli sme v Bratislave organizovali veľkú medzi-

národnú konferenciu s názvom **Free Market Road Show**, na ktorej vystúpili zaujímaví zahraniční i domáci rečníci. Hlavnými témami konferencie bolo zodpovedať na dve kľúčové otázky súčasnosti – i) ako prinavrátiť Európe silný a udržateľný hospodársky rast a ii) ako rozviazať ruky podnikateľom a uvoľniť ich spod bremena vysokých daní a regulácií. Bližšie informácie o konferencii nájdete na strane 18.

V spolupráci so 14 think tankmi združenými v Európskej sieti 4liberty.eu sme pripravili **Otvorený list** Európskemu parlamentu, Rade Európy, Európskej komisii a národným parlamentom členských krajín EÚ, v ktorom apelujeme na tieto inštitúcie, aby sa rozhodovali na základe záverov poctivého ekonomického výskumu a aby **prijali TTIP** (Transatlantické partnerstvo v oblasti obchodu a investícií) a jej súčasťou, vrátane ISDS (mechanizmus urovnávania sporov medzi štátom a investormi). Celé znenie listu nájdete v tomto čísle Market Finesse.

Jednou z najdôležitejších spoločenských tém prvej časti tohto roka je otváranie **II. dôchodkového piliera**. INESS je neodmysliteľnou súčasťou týchto diskusií a aj v tomto čísle nájdete niekoľko textov venovaných tejto problematike. Jeden z nich je **otvorený list, ktorý sme koncom apríla poslali Dušanovi Muňkovi**, riaditeľovi Sociálnej poisťovne a **Jánovi Richterovi**, ministrovi práce, rodiny a sociálnych vecí. List obsahuje výzvu, aby Sociálna poisťovňa informovala sporiteľov nielen o dôvodoch pre vystúpenie z II. piliera, ale aj o situácii v I. pilieri. Jeho plné znenie nájdete aj v tomto čísle. Teší nás, že list svojim sporiteľom rozposlali aj niektoré dôchodkové správcovské spoločnosti.

Prajem vám príjemné strávené chvíle pri čítaní článkov a informácií v tomto čísle Market Finesse.

Richard Ďurana

Skutočne posledné otvorenie?

Radovan Ďurana

Kedysi v roku 2004 zanedbali dôchodkoví reformátori jednu vec. Zabudli zavolať dobré sudičky, ktoré by držali ochrannú ruku nad II. pilierom. Prišla len tá, ktorá II. pilieru do vienka vložila neustále starosti.

Štvrté otvorenie II. piliera nikto nečakal. Všetci už to tretie malo byť posledné, zdalo sa, že aj vláda sa zmierila s tým, že milión sporiteľov sa do I. piliera nevráti. Paradoxne, podmienky pre štvrté otvore-

nie vytvorila samotná vláda. Tým, ako nastavila prístup sporiteľov k úsporám. Predstavte si, že sporitelia, ktorí majú z prvého piliera viac ako priemerný dôchodok, by si mohli celé úspory jednorazovo vybrať. Spokojní sporitelia by neumožnili nikomu pred kamerami tvrdiť, že II. pilier je fiaskom. Lenže vláda a parlament, paradoxne s podporou opozície, sporiteľom prístup k úsporám odoprel. Namiesto toho prinútili de facto všetkých

sporiteľov vymeniť svoje úspory za anuitný dôchodok životných poisťovní. V čase, keď nulové úroky centrálnych bánk stiahli anuitné dôchodky na najnižšie úrovne po celom svete. Vláda sa rozhodla vytvoriť trh, do ktorého sa prihlásili tri poisťovne. Tie nevedia o sporiteľoch dohromady nič. S istotou vedia len jedno. Sporiteľ sa k svojim úsporám bez nich nedostane. Výsledkom je, že ponúkané životné dôchodky sú všetko, len nie atraktívne.

Najvyššie ponuky sú nižšie o pár eur, ako predpokladalo ministerstvo financií. Poisťovne nechcú riskovať, a ani DSSky nedokázali a z časti aj nemohli kvôli vládnym reguláciám, zhodnotiť úspory viac. Lenže sporitelia majú smolu, lebo štát chce svoj deficit znižovať aj tým, že im dáva nižšie dôchodky z prvého piliera. Pri priemernej mzde to nie sú jednotky, ale hneď 13 eur. Výsledkom je zrejmy rozdiel medzi „čistým“ dôchodcom a sporiteľom.

Riešením mohlo byť odstránenie „šetrzenia“ na sporiteľoch a umožnenie výberu úspor. Sporiteľ by na termínovanom vklade získal viac, ako z ponuky poisťovní. Rozdiel v dôchodkoch by sa tak stenčil na pár eur. Ale vláda vzniknutú situáciu interpretuje inak. Problém, ktorý sama do značnej miery

spôsobil, sa rozhodla riešiť štvrtým otvorením. Viac ako milión sporiteľov opäť postavila pred zložitú otázku, čo sa mi viac vyplatí? Otázku, na ktorú má problém jednoznačne odpovedať aj sebe väčší finančný odborník. Odpoveď na ňu totiž nespočíva len v porovnaní dvoch čísel, ale hlavne v odhadovaní neznámych veličín. Bude štát kvôli deficitu a starnutiu znižovať dôchodky v budúcnosti? Rozhodne Ústavný súd v prospech sporiteľov a odstráni nezmyselné krátenie ich dôchod-

kov? Podarí sa mi naštartovať kariéru a rast príjmov? Bude pre mňa dôležitá dediteľnosť úspor o 20 rokov? Budú akciové trhy slušne rásť, alebo nás čaká ďalšia finančná kríza? Sporitelia majú na svojich účtoch po desiatich rokoch zhruba o 10 % viac ako boli ich

vklady. Ale kto mal úspory minulý rok v indexových fondoch, dosiahol zhodnotenie skoro 15 %. Zopakuje sa to?

Žiadne jednoduché odporúčanie pre pracujúcich neexistuje. Azda dve, relatívne málo početné skupiny to majú jasnejšie. Pre ľudí s nadpriemernými príjmami je sporenie formou úniku pred solidárnym zdanením v I. pilieri. V inom postavení sú tí, ktorí práve dosiahli dôchodkový vek a váhajú, či akceptovať ponuku od poisťovne. Ak pravidelný mesačný príjem okamžite potrebujú, vrátiť sa im oplatí. Medzi nimi je šedá zóna, v ktorej je takmer milión sporiteľov. Každý si musí urobiť svoju tabuľku za a proti. Jeden postreh na záver – kto má nízky príjem, nechce sa starať o svoje úspory (nie je ani ochotný vyhľadať radu odborníka), nerieši dediteľnosť a má dôchodkový vek na dohľad, z prvého piliera získa na mesačných dávkach pravdepodobne viac.

A čo vlastne mali tie dobré sudičky dať druhému pilieru do vienka? Aby ho politici vnímali ako dôchodkové zabezpečenie ľudí ochotných prevziať na seba zodpovednosť. Aby ho nepovažovali za zlodeja verejných peňazí. Ale aj to, aby sporitelia II. piliera verili a o svoje úspory sa aktívne starali.

iness.sk, 16.4.2015

Zrušenie hotovosti je pevnejší sobáš s finančným systémom

Martin Vlachynský

„Poprední vedci sa zhodujú...“ Keď takto začína novinový článok, viete, že je niečo zle. Väčšinou nasleduje prezentácia politického názoru bez dostatku podporných faktov.

Podobne začína aj nedávna tlačová správa, prezentovaná vo viacerých médiách (v SME ako „Ekonomovia podporujú zrušenie hotovosti, označili ju za nemodernú“). „Poprední ekonomovia“, na čele s Kennethom Rogoffom (a kartovými spoločnosťami, ktoré podobné podujatia štedro dotujú), sa na konferencii v Londýne zhodli, že „Zrušenie fyzických peňazí by pomohlo zasiahnuť proti čiernej práci a drogám a uľahčilo centrálnym bankám uskutočňovať ich peňažnú politiku,“ a „Pri súčasných technických možnostiach sú mince a bankovky skutočným anachronizmom.“

Je ironické, že na jednej strane sa z oficiálnych miest operuje sa zastaranosťou hotovosti (čo také koleso, to sme mali nahraďiť už pred tisícročím?), na strane druhej sa vydávajú varovania pred Bitcoinom a podobnými technologicky revolučnými menovými systémami. Ale to len tak na okraj – pozrime sa radšej na prvé dva argumenty. Ten prvý je absurdný. Čierny a šedý trh nikdy nepotreboval oficiálne platidlo. Príchod Bitcoinu mu prácu významne uľahčil (a netreba na to žiadnu technickú výbavu ani znalosti,

viď bitcoinoví veksláci v Argentíne), ale zločin si hravo poradí aj bez neho. Napríklad americkí drogoví dileri obľubujú ako alternatívne platidlo tekutý prací prášok, vo federálnych väzniciach je všeobecne uznávaným platidlom makrelová konzerva.

Ten druhý je nebezpečný. Prechod na bezhotovostnú ekonomiku by úradníkom centrálnych bánk určite uľahčil ich prácu. Príslušníci finančnej správy by už nemuseli prehľadávať ponožky ľuďom, zúfalo sa snažiacim vyvieť svoje úspory z krajiny. V prípa-

de kolapsu meny by bolo nemožné utiecť do devíz, či aspoň do tovarov.

Transakcie nad ľubovoľnú sumu by mohli byť centrálna a prakticky okamžite zablokované. Ľudia bez hotovostnej rezervy by poslušne stáli pred nefunkčnými bankomatmi a čakali na rozhodnutia politikov. Nie, to nie je vízia alarmistov, ale veľmi čerstvá skúsenosť Cyperčanov, či Bulharov. Každá obchodná transakcia medzi ľuďmi, od nákupu ponožiek až po vreckové pre deti by bola zaznamenaná (a v rámci boja proti terorizmu sprístupnená tajným službám, ako donedávna telefonické hovory). Sobáš s finančným systémom bude dokonalý. V dobrom, i zlom. Možnosť výberu sa stratí.

Vízie hyperinflačných bláznov? Možno, ale to si myslelo aj veľa ľudí na Cypre. Bez ohľadu na to, čo odporúča poprední ekonomovia, prechod k bezhotovostnej ekonomike sa už deje. Stále viac štátov stanovuje maximálne sumy, ktoré môžete zaplatiť v hotovosti (na Slovensku je limit momentálne 15 000 eur pre fyzické osoby a 5 000 pre podnikateľov). Dúfajme teda, že sa v tomto manželstve na finančný systém budeme môcť ako na partnera bezmedzne spoľahnúť.

iness.sk, 20.5.2015

Porovnanie

Drahý dym

Tepelná elektrárň v Novákoch je druhým najväčším znečisťovateľom na Slovensku. Jej ročná produkcia CO₂ mnohonásobne prekonáva objem oxidu uhličitého, ktorého produkciu Slovensko „ušetřilo“ mimoriadne drahou schémou podpory obnoviteľných zdrojov, či sa chystá ušetriť podporou elektromobility.

Iróniou je, že táto elektrárň je hlboko strato- vá. Keďže jej súkromný vlastník (Slovenské elektrárne) je nútený naďalej ju prevádzkovať vo verejnom záujme, štát mu poskytuje podporu. Či sa tak deje v plnej výške, alebo vláda núti firmu preberať náklady sociálnej politiky, bolo predmetom viacerých sporov.

Elektrárň v Novákoch tvorí prakticky dvojicu s Hornonitrianskymi baňami, ktoré sú takisto súkromným podnikom, ktorého zisk v roku 2013 dosiahol 2,5 milióna eur. Jediným významným odberateľom (95% produkcie) ich uhlia sú však práve novácke elektrárne a ich zatvorenie by znamenalo koniec baní.

Žiadna vláda ešte nenašla odvahu prežiť koniec firmy so 4000 zamestnancami, takže baníci naďalej riskujú životy pri ekonomicky

nezmyselnej činnosti. Na doplatok sa pritom skladá každá slovenská rodina, keďže je obsiahnutý v tarife za prevádzkovanie systému (TPS), ktorá je jednou zo súčastí účtu za elektrinu.

Koľko to teda stojí? V roku 2008 elektrárň vyrobila 1717 GWh elektrickej energie (ne- celých 6% spotreby elektriny na Slovensku). Doplatok bol 30,35 EUR/MWh, čo znamenalo 52,1 milióna eur – teda asi 40 eur na štvorčlennú rodinu ročne.

Výroba sa postupne utlmuje zhruba s tým, ako klesá produkcia baní. V roku 2014 sa vyrobilo 1466 GWh, na rok 2016 je plánovaná výroba 1350 GWh. Znamená to, že platíme menej? Ale kdeže! Tarifa za doplatok dosiahla v roku 2014 63,4 EUR/MWh, čo dáva 93 miliónov ročne. Náklady na jednu rodinu sa tak zvýšili na zhruba 70 eur na rok. V roku

2016 by doplatok mal byť už 70,7 EUR/MWh s ročným nákladom 95,5 milióna eur.

Ďalší vývoj bude zaujímavý. Po roku 2015 nabehnú mimoriadne prísne európske emisné pravidlá pre veľkých znečisťovateľov. Dva zo štyroch blokov v Novákoch si pritom na ďalšie fungovanie budú žiadať rozsiahle investície. Budú mať Slovenské elektrárne záujem topiť peniaze v stratovom podniku? Ak sa ich novým majiteľom stane štát, tak to možné je – vláda sľúbila zachovať ťažbu v baniach do roku 2035 a bez štyroch blokov Novák je to nemožné. To by však znamenalo, že rekonštrukciu opäť zaplatia občania.

Len tak mimochodom, ak by sa 4000 baníkov miesto fárania hralo doma s deťmi a dostávali mesačnú čistú mzdu 750 eur a ku nej mali zaplatené aj odvody, štát by to ročne vyšlo na 60 miliónov eur.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Elektrina z domáceho uhlia v GWh	1 717	1 651	1 659	1 755	1 630	1 542	1 466	1 425	1 350
Tarifa – doplatok v €/MWh	30,3	32,5	40,2	40,2	32,0	45,7	63,4	66,3	70,7
Celkový doplatok v mil. €	52,1	53,6	66,8	70,6	52,1	70,5	93,0	94,5	95,5
Zdroj: ÚRSO a Energia.sk									

Skúsme kapitalizmus, inak budeme skanzenom pre Čiňanov!

Juraj Karpiš

Vlády nešetria, zvyšujú dane a zaťažujú naše peňaženky. Slovensko starne a peniaze sporiteľov sú pre politikov neodolateľným pokušením, čo s tým? Tlačenie peňazí Európe nepomôže, ale o desať rokov sa budeme mať lepšie. Zachráni nás kapitalizmus alebo nás pred ním musia ratovať vlády? Všetko sa dozvieme v rozhovore Topiek so známym ekonómom Jurajom Karpišom.

Predseda vlády Robert Fico sa chváli lepšími ekonomickými číslami. Spravila vláda dobre konsolidáciu verejných financií?

Vláda sa pri konsolidácii spoľahla skôr na naše peňaženky než na svoj schopnosť zefektívniť fungovanie štátu. Platíme viac a vyšších daní. Z celej Európskej únie v pokrízových rokoch zvyšovali daň z príjmu právnických osôb len Slovensko, Grécko a Cyprus. To nie je dobrá partia.

Nie je to skôr o tom, že nás potiahla Európa?

Ak sa pozrieme na domácu spotrebu a nezamestnanosť, ktoré stav ekonomiky najmä v prípade Slovenska popisujú omnoho lepšie ako HDP tak sa zatiaľ stále niet príliš z čoho jasať. 4 roky (2009-2013) trvalo, kým sa rast HDP premietol aj do znižovania nezamestnanosti, aj do rastu domácej spotreby. Za rastom miezd stál hlavne zahraničný vplyv, vláda domácej ekonomike akurát zvýšila dane zaviedla ďalšie regulácie. Aj na-

priek rastúcemu HDP vláda stále robí deficit a zvyšuje náš dlh. Deficit 2,84 % za minulý rok poukazuje na to, že vláda hospodársky rast nevie premietnuť do zlepšovania svojho hospodárenia, ale naopak, naskočila na starú koľaj – dlh neznižovať, ale spoliehať sa na rast ekonomiky. Tým by som sa príliš nechváľil.

Čo urobila vláda dobre a čo zle?

Pozitívne hodnotím zavedenie Odvodovej počítačateľnej položky, ktorú presadzujeme už od roku 2007. Pomohla znížiť daňové zaťaženie nízkopríjmových pracovných miest.

Okrem zvyšovania daní nás neteší ani zhoršovanie podnikateľského prostredia a zvyšovanie minimálnej mzdy. V čase nedostatku investícií a vysokej nezamestnanosti je to asi to najhoršie, čo sa dalo spraviť. Minimálna mzda je štátnou podporou zamestnávania robotov a berie pracovné miesta mladým, starým a dlhodobo nezamestnaným. Zmeny v zákonníku práce boli tiež k horšiemu, ak ho posudzujem podľa toho, či zamestnávateľom skôr zľahčuje či sťažuje vytváranie pracovných miest. Živnostníci asi na túto vládu tiež nebudú spomínať s láskou. Okrem pláného strašenia vyvlastňovaním sa nič poriadne nespravilo ani v zdravotníctve. Vzhľadom na jeho stav je to obrovská škoda.

Premiér Fico straší s druhým pilierom. O čom je celý druhý pilier a komu vyhovuje?

Druhý pilier mal presunúť časť farchy výplaty dôchodku na samotného budúceho dôchodcu. Slovensko starne. A s tým majú priebežné dôchodkové systémy, v ktorých sa dôchodky vyplácajú z odvodov vyzbieraných v danom roku, problém. Na jedného dôchodcu sa dnes skladajú viac než traja pracujúci. Napriek tomu už dnes nie je v prvom pilieri dosť peňazí na vyplácanie dôchodkov.

Keby si štát nepožičal, minulý rok by mohol namiesto priemerného dôchodku 400 vyplatiť len 367 eurový mesačne. Predpokladá sa, že keď pôjdem do dôchodku ja, bude na mňa robiť už len asi 1,6 zamestnanca. Kto mi potom dá z prvého piliera to, čo mi politici dnes tak vehementne sľubujú? Druhý pilier má tento problém pomôcť riešiť. Ukazuje sa však, že peniaze sporiteľov sú pre politikov neodolateľným pokušením a to nielen na Slovensku. K ďalšiemu letáku o druhom pilieri by mohlo ministerstvo pribaliť aj náš list informujúci o situácii v prvom pilieri, aby mali budúci dôchodcovia kompletnú predstavu pre to či ostať alebo vystúpiť.

Ako by mala drvivá väčšina ľudí s podpriemernými zárobkami zachádzať, kam ich investovať, aby sme v starobe z toho vyžili?

Na dôchodok si treba šetriť aj pomimo povinné štátne schémy. Koľko, závisí od očakávaní ohľadom životnej úrovne a veku. Spôsobov je mnoho, pre jedného je to široká rodina, pre iného podnikanie, nehnuteľnosť,

akcie, komodity či investície do vlastných schopností a znalostí. Aký je ten ideálny mix závisí od individuálnych faktorov a očakávaní.

Šéf lekárskeho odboru nedávno v rozhovore prehlásil, že by nemocnice nerád videl v súkromných rukách, pričom naše štátne nemocnice kolabujú. Je lepšie mať zdravotníctvo v štátnych alebo súkromných rukách?

Doteraz ich mal v rukách štát a podľa toho aj vyzerajú. Ja by som privítal, keby ich konečne riadil niekto, kto chce maximalizovať ich dlhodobú hodnotu a nie politickí nominanti, ktorí často maximalizujú niečo úplne iné.

Zahrajme sa na veštcov. Budeme sa mať lepšie o desať rokov ako teraz?

Áno. Trhy sú prekvapivo odolné v produkovani bohatstva napriek množstvu zásahov, daní a intervencií. Navyše sme stále relatívne chudobní a preto flexibilní. Ale nechcel by som to zakríknúť. Ktovie kedy príde posledná slamka, ktorá zlomí kapitalistickej ťave chrbát.

Mnohé európske štáty tvrdia, že majú šetrenia dosť. Ako sú na tom so šetrením európske štáty? Šetrili vôbec alebo to boli len kozmetické úpravy?

V niektorých krajinách sa šetrilo viac, v iných menej. No vo všeobecnosti môžeme povedať, že sa nešetrilo dosť, keďže dlh eurozóny v pomere k jej HDP po kríze neustále rastie. Navyše veľa krajín konsolidovalo najmä cez vyššie dane rovnako ako Slovensko, čo je pre európsku ekonomiku toxické. Po roku 2012, keď centrálna banka sľúbila trhom garanciu štátnych dlhopisov členských krajín navyše dostali vlády úrokové prázdniny. Tento prístup znížil náklady refinancovania ich deficitov a vyvolal u nich falošný pocit dobre vykonanej práce. Nízke úroky ale dnes štáty nemajú preto, že politici začali hospodáriť rozumne ale preto, že centrálna banka sľúbila vytlačiť akékoľvek množstvo nových peňazí na nákup problematických štátnych dlhopisov.

V súčasnosti sa v Európe rozbehlo tlačenie peňazí. O čo vlastne ide?

ECB vytvorí nové peniaze a nakúpi za ne každý mesiac 60 miliárd prevažne štátnych dlhopisov. Cieľom je podpora ekonomiky nižšími úrokmi.

Kritici tvrdia, že Európa mala spraviť natlačiť peniaze rovnako ako Amerika. Pomohlo by to?

Problémy Európy sa nedajú vyriešiť tlačiarňou na peniaze, ale reformami na trhu práce, reformami sociálnych systémov, lepším podnikateľským prostredím a šetrením. To, že v USA je oživenie o niečo veselšie súvisí skôr s tým, že prepustil v Taliansku zamestnanca je nákladnejšie ako rozvod amerického miliardára, že francúzsky zamestnanec je dlhšie na dovolenke ako Američanka na

materskej a že založiť startup v Grécku trvá dlhšie než postaviť mrakodrap v New Yorku.

Ekonomiky USA vykazujú lepšie údaje, klesla nezamestnanosť. Sú na tom naozaj lepšie ako pred krízou?

Nie. Podiel pracujúcej populácie je stále extrémne nízky napriek tomu, že oficiálne ukazovatele zamestnanosti sú pozitívne. Navyše 7 rokov po kríze je ekonomika stále na peňažnej infúzii v podobe nulových úrokov. Či išlo o ozajstné oživenie alebo len ďalšie ilúzie vyvolané monetárnymi drogami, uvidíme najneskôr dva roky potom, ako začnú dvíhať úroky.

Mnoho ľudí kričí, že treba skrotiť kapitalizmus, pričom v súčasnosti európske štáty prerozdeľujú od cca od 40 do 50 percent výkonu ekonomiky. Čo by ste im odkázal?

Že by sme to v Európe konečne s tým kapitalizmom mali skúsiť, keď sa nechceme zmeňovať na skanzen pre čínskych turistov.

V súčasnosti sa dlhy vyspelých štátov pohybuju vo vysokých úrovniach. Ako z toho von?

Všetky krajiny dúfajú vo vyššiu infláciu, ktorá by dlh ohlodala a spravila ho udržateľným. No nejako to napriek nadpráci centrálnych bánk nejde. Ako keď trasiete tou kečupovou fľašou a stále nič. Podnikateľom sa v neistom prostredí nechce investovať, banky za nové peniaze kupujú štátne dlhopisy z čoho svet bohatší nebude. Ak príde ďalšia recesia či nebudaj kríza ešte pred mohutným ekonomickým rastom, je možné že dlhy sa prehupnú na smiešne úrovne, kde to už pochopia všetci. Nedá sa preto vylúčiť, že niektoré vyspelé krajiny čaká default. Alebo sa toho kečupu naraz vyleje priveľa, ceny poskočia naozaj razantne.

Prečo vlastne vznikla kríza a kto ju začal? Bol to zlý kapitalizmus a nespútané voľné trhy?

Zlé peniaze. Semienka na krízu sa siali po poslednej recesii, keď praskla bublina v akciách na prelome tisícročí. Znižovanie úrokov a kropenie ekonomík vyspelého sveta množstvom nových peňazí viedlo k úrode obrovských bublín po celom svete. Lokálne špecifiká im dali iba konkrétnu formu ale všetky mali jedno spoločné, pri raste úrokov museli

nutne popraskať. Bohužiaľ, v modernom finančnom svete úroky neurčuje nespútaný voľný trh ale štátny monopol na peniaze a jeho rozhodnutia. Hovoril by som preto skôr o zlyhaní centrálnych plánovacích komisií v hlavných svetových centrálnych bankách.

Bývalý šéf centrálnej banky USA Ben Bernanke v posledných blogoch tvrdí, že svet čelí problému nadmerného množstva úspor. Bývalý americký minister financií Larry Summers tvrdí niečo podobné. Obidvaja volajú po investíciách štátov. Je to správna definícia príčiny zlého stavu?

To bol Bernankeho obľúbený príbeh aj pred krízou. Aj vďaka tomu, že bol ním zaslepený ešte v roku 2007, nevidel prichádzať krízu, smial sa skeptikom do očí a hovoril o obmedzenom dopade rozbiehajúcej sa katastrofy v nehnuteľnostiach na ekonomiku. Je podivné, že ani jeho vlastné zlyhanie ho nevedlo k prehodnoteniu východísk. A ak sa pozrieme

na mieru celosvetových úspor v percentách svetového hrubého domáceho produktu zistíme, že v rokoch vzniku bubliny v amerických nehnuteľnostiach bola dokonca nižšia, ako bol priemer za predchádzajúcich 15 rokov. Číže sa v porovnaní s produkciou šetrilo menej, nie viac. Navyše americká bublina praskla práve v čase, keď sa svetové úspory konečne dostali nad dlhodobý priemer.

Záplava úspor v čase vzniku bubliny jednoducho neexistovala. Podivnosť predstavy, že Čína či ropu vyvážajúce krajiny zaplavili USA kapitálom, ilustruje aj pohľad na hrubé toky kapitálu do USA. Viac než polovica prichádzajúceho kapitálu tečúceho pred krízou do USA prichádzalo z Veľkej Británie či Eurozóny a nie prebytkových krajín Ázie. Veľká Británia bola hlavným exportérom kapitálu do USA napriek tomu, že mala v tom čase dokonca deficit obchodnej bilancie. Obrovský rast toku kapitálu medzi Európou a Amerikou v predkrízovom období bol prejavom globálneho predkrízového boomu v dlhu. Nie prebytky obchodných bilancií, ale mohutný rast úverovania zaplavil USA finančným kapitálom. A v týchto finančných orgiách nehrali prvé husle Číňania, ale európske banky.

Pomohlo by miňanie svetových vlád svetovej ekonomike?

Výdavky ako podiel na HDP vzhľadom na rýchly prepád ekonomík v eurozóne po kríze rástli a nezdá sa, že by to pomáhalo.

Prečo nie? Prečo áno?

Nie štáty ale podnikatelia tvoria v ekonomike dlhodobú prosperitu. A štát nemôže minúť nič, čo predtým nezobral súkromníkom. Ak hovorím, že miňanie štátu pomôže, tvrdím, že zle platený úradník na ministerstve vie cudzie peniaze použiť efektívnejšie ako ziskom/stratou motivovaný podnikateľ tie svoje. A tomuto ja príliš neverím.

Prosperovala by Európa, keby sme mali

Jednotnú centrálnu vládu?

Keby v nej boli tí správni ľudia tak určite! Žartujem. Myslím, že Európa sa dostala kedysi na výslnie aj vďaka tomu, že nebola natoľko centralizovaná a existovala tu konkurencia riešení aj vo verejnej správe. Konkurencia sa často centrálnym plánovačom zdá ako zbytočné plytvanie. Mať konkurenciu vlád je ale ešte dôležitejšie ako mať tridsať druhov jogurtu v obchode. Ak sa totiž jedna vláda naozaj nepodará, škody sú relatívne obmedzené na chudákov, ktorí si ju zvolili. Ak sa naopak niečo naozaj podarí, potom to všetci ostatní môžu kopírovať dobrovoľne. Okrem toho centrálna plánovanie nemôže vzhľadom na informačné problémy ani teoreticky fungovať. No a čím väčší celok sa o to pokúša o to je to tragikomickéjšie.

Vedela by lepšie ako investovať alebo stanoviť výšku daní trebárs v Grécku, Rumunsku či Nemecku ako lokálne vlády?

Možno áno, ale z vyššie popísaných dôvodov by som to neskúšal.

Ekonómovia bijú na poplach, keď začínajúme defláciu. Rastúce ceny v podobe inflácie sú vraj lepšie. Prečo?

Boja sa lepkavých cien, a to najmä pri mzdách a dlhu. Majú pocit, že keď zamestnancov o častí mzdý oklame centrálna banka

infláciou, potom ekonomika funguje lepšie. Pritom história je plná príkladov období extrémne rýchleho rastu hospodárstva počas klesajúcich cien, ktoré boli stáročia štandardom. Iný príbeh sú klesajúce ceny z dôvodu miznúcich peňazí pre krachujúce banky. Ale to je problémom zlých, maniodepresívnych peňazí, ktorých množstvo v ekonomike sa nafukuje a sfukuje podľa fázy hospodárskeho cyklu. To má svoje náklady.

Dlho kritizujete politiky centrálnych bánk. Existuje alternatíva súčasnému menovému systému?

Áno. Prestať dotovať bankový systém garanciou z verejných financií, odstrániť ich privilégiá a množstvo regulácií, ktoré obmedzujú vstup do odvetvia a umožniť konkurenčnú produkciu peňazí súkromným sektorom. Myslím, že tak málo stačí na to, aby sme boli svedkami opätovného návratu kvalitných peňazí.

Čo hovoríte na lokálne meny? V Bratislave sa rozbieha lokálna mena živec. Majú lokálne meny šancu na úspech?

Som rád, že vznikajú, keďže pomáhajú priťahovať pozornosť ľudí na problém nekvalitných štátnych peňazí. Navyše obranné, niekedy až hysterické reakcie centrálnych bánk otvárajú oči ľuďom ohľadom podstaty súčas-

ného štátneho monopolu v produkcii peňazí. Niektoré z týchto projektov majú aj marketinговú hodnotu a pomáhajú aktivitám v komunitách. Čo sa týka ich peňažnej funkcie som ale najmä vzhľadom na ich veľkosť, krytie a lokálne obmedzenia skôr skeptik.

O pár mesiacov Vám vyjde nová kniha? Prezradte, na čo sa máme tešiť.

Kniha Zlé peniaze je veľkým sprievodcom krízou pre zainteresovaných laikov. Témy sú veľmi podobné otázkam v tomto rozhovore, akurát rozobraté do väčšieho detailu. Od príčin krízy, cez popis súčasnej situácie až po špekulácie ohľadom toho, ako to dopadne. Krízu dlhodobo sleduje a mal som pocit, že by bolo fajn to všetko spísať na jedno miesto. Kniha obsahuje aj praktickú časť, ktorá sa snaží odpovedať na otázku, čo si s tým počať v bežnom živote. Bude k nej aj samostatná stránka s množstvom zaujímavých grafov, literatúry a iných zdrojov.

Akurát sme na internete spustili crowdfundingovú kampaň na stránke www.startovac.cz/projekty/zle-peniaze-sprievodca-krizou/, ktorá má pomôcť získať zdroje na jej peknú grafickú úpravu a tlač. V prípade, že vás krízové témy zaujímajú, budem veľmi rád, ak tento náš projekt podporíte.

Topky.sk, 4.5.2015

Cena štátu

Poistenie v nezamestnanosti

Celkové výdavky fondu poistenia nezamestnanosti Sociálnej poisťovne v roku 2014 dosiahli 155,6 mil. eur. Je to o takmer 20 mil. eur menej ako v roku 2013. Klesajúci trend vyplýva z poklesu evidovanej miery nezamestnanosti (14,1 % v roku 2013; 12,8 % v roku 2014). Priemerný počet poberateľov dosiahol 35 380 mesačne, priemerná výška

dávky bola 365 eur.

Celkové príjmy fondu z povinných príspevkov zamestnancov a zamestnávateľov dosiahli 324,5 mil. eur, čím dvojnásobne presiahli výdavky fondu. Tento nepomer sa pri klesajúcej miere evidovanej nezamestnanosti (čoraz menej poberateľov dávky a čoraz viac prispievateľov do fondu) zväčšuje.

Odvody do fondu by teda mohli byť polovič-

né, ale to neznamena, že by kleslo odvodové zaťaženie práce. Všetky prebytky fondu sa presúvajú na vyplácanie dôchodkov z fondu starobného poistenia, ktorý je dlhodobo vysoko deficitný.

www.cenastatu.sk

Výdavky štátu

Rozvojová pomoc

Slovensku v roku 2014 poskytlo oficiálnu rozvojovú pomoc vo výške 61,3 mil. eur, čo predstavovalo 0,084 % HDP, cca 11 eur ročne na obyvateľa. 13,0 mil. eur z tejto sumy predstavovala bilaterálna pomoc, 48,3 mil. eur multilaterálna pomoc prostredníctvom príspevkov do medzinárodných organizácií a finančných inštitúcií.

Z pohľadu bilaterálnej pomoci smeroval najvyšší objem prostriedkov do Európy (4,2 mil. eur) nasledovanej Áziou (1,9 mil. eur) a Afrikou (1,6 mil. eur). Z hľadiska projektov boli najnákladnejšie projekty v Keni (1,0 mil. eur), na Ukrajine (974-tisíc eur), a v Afganistane (849-tisíc eur).

Najväčšiu časť multilaterálnej rozvojovej pomoci tvoril slovenský príspevok do rozpočtu

EÚ na výdavky rozvojovej spolupráce vo výške 37,4 mil. eur, Európskemu rozvojovému fondu z verejného rozpočtu putovalo ďalších 6,6 mil. eur.

Nezávislé hodnotenie

Radovan Ďurana

Inštitút finančnej politiky pri Ministerstve financií vydal krátku správu o porovnaní odvodového zaťaženia na Slovensku a OECD.

Text nás zaujal (ne)zaujímavým hodnotením. Hneď v úvode IFP konštatuje: „Napriek všeobecným odporúčaniam renomovaných inštitúcií (IFP tím myslí inštitúcie financované

z verejných zdrojov EK, MMF, OECD, pozn. autor) o optimálnom daňovom mixe, daňové zaťaženie práce v krajinách OECD kontinuálne rastie. Za posledné štyri roky vzrástlo priemerné daňové zaťaženie práce v OECD na úroveň 36%“.

Slovenské zaťaženie práce dosahuje 43%

po započítaní II. piliera a „daňové zaťaženie miezd na Slovensku medzi rokmi 2010 a 2014 vzrástlo o 1,1 p. b.“

Čiže z pohľadu ekonómov máme nielen nadpriemernú mieru „nesprávneho“ zdanenia, ale ešte sme ju za posledné 4 roky zvýšili. Dalo by sa povedať: chyba na druhú. V ko-

mentári sa ale dozvieme, že slovenský rast daní akurát „kopíruje aj rast priemerného zdanenia práce v OECD v sledovanom období.“

Analýza pokračuje porovnaním celkových mzdových nákladov. Takéto porovnanie môže byť užitočné z pohľadu zahraničného investora, ktorý špekuluje nad tým, kde je lacnejšia pracovná sila pre jeho investíciu. Lenže chyba lávky, analytici (aj tí v OECD) zvolili porovnanie v parite kúpnej sily. Rozdiel v mzdových nákladoch vyspelých krajín a Slovenska sa zdá byť podstatne väčší. Analýza neváha a ponúka hodnotenie: „náklady práce na úrovni priemernej mzdy nie sú akútnym problémom slovenského trhu práce“ pretože „celkové náklady práce v absolútnej výške prepočítané v parite kúpnej sily sú

tretie najnižšie v OECD a zároveň najnižšie aj spomedzi okolitých krajín V4“.

Pre zamestnávateľa, či investora ide o irelevantné porovnanie, pretože zamestnávateľ svoj biznis plán vždy zostavuje v skutočných cenách. Nezaujímá ho, koľko litrov mlieka si za jeho mzdu kúpi zamestnanec. Zamestnanec s priemernou mzdou bol tak v minulom roku drahší len v ČR (čo sme vedeli), ale v Poľsku aj v Maďarsku lacnejší. Samozrejme, že lacnejší bol aj v Turecku, Mexiku, ale aj v Čile.

Z pohľadu ekonomiky Slovenska je pritom porovnanie mzdových nákladov s priemerom OECD bezpredmetné. Je to „metóda“ obľúbená medzi politikmi, ale ekonómovia by sa jej mali vyhýbať. Pretože my nesúťažime o investora, ktorý sa rozhoduje medzi Neme-

kom, USA a Slovenskom. Takí nie sú. Mzdovými nákladmi súťažime o investora, ktorý je zvedavý najmä na V4, plus možno Pobaltie. A tu rozhodne nie sme najlacnejší, ako tvrdí komentár IFP a preto výška daňového zaťaženia priemernej mzdy predstavuje problém. Niežeby autor komentára o tomto nevedel. Vie, veď použil spojenie „náklady práce na úrovni priemernej mzdy nie sú akútnym problémom slovenského trhu práce“. Samozrejme, že nejde o akútny problém, keď máme na úrade 200 000 ľudí bez kvalifikácie, vláda posielala ad hoc policajtov do súkromných podnikov, a na súdoch panuje rodinkárstvo. Ale je to problém významný, ktorý má vplyv na atraktivitu Slovenska. Tak načo to zahmlievanie?

iness.sk, 27.4.2015

Nikto vám nedá toľko, čo vám môžeme sľúbiť

Radovan Ďurana

Otvorenie II. piliera vstúpilo do druhého polčasu. Podľa ministra práce Richtera už 30 000 sporiteľov odišlo.

Je to veľa alebo málo? V porovnaní s predchádzajúcimi otvoreniami, keď si sporitelia nechávali rozhodnutie na koniec obdobia, ide o pomerne vysoké číslo. No z pohľadu ministerstva, ktoré považuje II. pilier za nevýhodný pre milión sporiteľov, je to veľmi málo. Koniec koncov, jeden list veľkú zmenu vyvolať nemôže. Zo zahraničných skúseností vyplýva, že asi polovica ľudí si list otvorí, a z nich možno štvrtina dočíta do konca. A koľko z nich ho aj pochopí?

Niežeby boli ľudia takí ľahostajní. Diskusné fóra a online diskusie sú výdatne obstreľované prosbami o radu. Oplatí sa mi vystúpiť? Nemožno sa im čudovať. Vláda ich postavila do celkom nepríjemnej situácie. Núti ich posudzovať parametre, vlastnosti, systémy, a prognózovať budúcnosť o 10 či 40 rokov. Netreba zdôrazňovať, že to sú otázky, v ktorých sa nedokážu zhodnúť dvaja ekonómovia.

Sporitelia dostali list, ktorý im má naznačiť, ako sa rozhodnúť. List, v ktorom nie sú žiadne zdroje podkladových informácií. Žiadny odkaz na parametre, a predpoklady, kde

by si mohol sporiteľ overiť, či Ministerstvo počíta s reálnymi predpokladmi, alebo hodnotami, ktoré sú príliš optimistické. Bude priemerná mzda rásť aspoň tak rýchlo ako zhodnotenie akciových trhov? Alebo práve naopak?

Viac informácií k listu ministerstvo ani poisťovňa neponúkajú a aby sporiteľov úplne nezmätli, ponúkajú zjednodušené, kusé informácie. Výpočet zhodnotenia II. piliera sa stretlo s kritikou nielen DSSiek. Porovnávanie tohto zhodnotenia s rastom priemernej mzdy – akoby indikátora rastu dôchodkov prvého piliera, bolo označené za zavádzajúce. Rast priemernej mzdy totiž neznamená, že štát rastúce dôchodky dokáže vyplácať. A to je vlastne najväčšia slabina listu pre 1,5 milióna sporiteľov. Chýbajú v ňom informácie o stave prvého piliera. Kam majú vlastne sporitelia úspory vrátiť.

Dôchodky z prvého piliera sú vyplácané

len vďaka tomu, že sa štát zadlžuje. Nebyť dotácií zo štátneho rozpočtu, priemerný dôchodok by bol o 30 eur nižší. Sporitelia si často neuvedomujú, že v poisťovni žiadny účet nemajú. Na svojich účtoch už majú nasporených priemerne o 10% viac, ako si tam vložili. Týchto 10% síce poteší poisťovňa (vládu), ale na ich dôchodok nebudú mať žiadny vplyv. A ministerstvo už vôbec necíti potrebu oznámiť sporiteľom, aké riziká skrýva demografická kríza na Slovensku. Aký bude vysoký dôchodok, keď na jedného dôchodcu nebudú pracovať traja, ako dnes, ale len jeden človek?

Spísali sme preto list s týmito informáciami, a poslali sme ho práve ministerstvu a Sociálnej poisťovni. Predpokladáme totiž, že list sporiteľom nebol posledný a príde ešte intenzívna kampaň. Navrhli sme im, aby do zásielky vložili aj list o I. pilieri. V nedeľu minister Richter pripustil, že ďalší list by mal informovať aj o I. pilieri. Uvidíme, ako. Svet ekonomickej neistoty totiž na ministerstve vidia inak. Na otázku predpokladaného poklesu dôchodkov z prvého piliera v budúcnosti odpovedá ministerstvo s ľahkosťou politika, ktorý nemusí nič garantovať. „Domnievame sa, že aj budúce vlády budú musieť byť k týmto dôchodcom rovnako zodpovedné a udržiavať túto výšku dôchodkov tak, ako je nastavená v súčasnosti.“

Prítom už teraz sa postupne znižujú dôchodky tým, ktorí zarábali viacej, a vek odchodu do dôchodku sa bude predlžovať všetkým. Priznané dôchodky porastú pomalšie vďaka valorizácii, o dôchodcovskú infláciu. To sú všetko zmeny, ktoré majú spomaliť zväčšovanie diery v poisťovni. Ktoré zmeny však diery zacelia? Problém ministerstvo dnes nechce ani pripustiť. Akurát sporiteľov presviedča sľubom, že aj budúce vlády budú tak štedré, ako tie súčasné.

Hospodárske noviny, 5.5.2015

d'akujeme sme.sk

Radi by sme vám dali do pozornosti jednoduchú možnosť ako môžete **podporiť aktivity INESS**, medzi ktoré patrí napríklad aj projekt **Plytvanie štátu** či vydávanie mesačníka **Market Finesse**.

Môžete tak urobiť zo svojho domova či kancelárie jednoducho cez darovací portál dakujeme.sme.sk. Postup je veľmi jednoduchý a časovo nenáročný.

Priamy link je uvedený nižšie. Za vašu podporu, bez ktorej by naše aktivity nebolo možné realizovať, vám vopred ďakujeme!

<http://dakujeme.sme.sk/organizacia/33/iness-institut-ekonomickych-a-spolocenskych-analyz>

Plytvanie

Na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku rozdal v roku 2013 dekan vysoké odmeny. Celkové odmeny dosiahli sumu 243-tisíc eur, 114-tisíc eur z tejto sumy si však rozdelilo len 6 zamestnancov. Odmeny dostali aj asistenti, ktorí nevyučovali ani stanovené minimum hodín týždenne, a za výučbu poberali plný plat.

Odmenu 16 990 eur dostal napríklad pedagóg katedry politológie (v prepočte na mesiac 1416 eur), 10 000 eur sa ušlo aj dekanovej tajomníčke. Katolícka univerzita v Ružomberku je verejnou vysokou školou, ktorá je financovaná aj z verejných zdrojov.

Zamestnanosť prudko rastie

Radovan Ďurana

„V období po kríze je reakcia zamestnanosti na ekonomický rast oproti predkrízovému obdobiu oveľa silnejšia“, píše vo svojom aktuálnom komentári Inštitút finančnej politiky na Ministerstve financií.

Nezamestnanosť je iste kľúčový problém ekonomiky Slovenska a pozitívny vývoj v tvorbe pracovných miest by nás mal tešiť. Pred veľkými očakávaniami je ale dobré aktuálny vývoj zamestnanosti vsadiť do širšieho obrazu. Ak rastie zamestnanosť po kríze rýchlejšie, tak je aj viac pracovných miest?

Odhladnime od problémov spojených so zostavovaním HDP, od otázky pridanej hodnoty verejného sektora (tzn. na jej rast stačí zvýšiť platy úradníkov), a pod. Berme ho ako indikátor. Firmy aj verejný sektor dnes teda produkujú viac (vďaka investíciám v priemysle), a počet pracovných miest pomaly dobíha predkrízový stav. Je to iste dobrá správa. Ale ako ďalej píše IFP, tretinu nových miest po kríze tvorí verejný sektor, a tretina ľudí sa zamestnáva v službách s nízkou pridanou hodnotou. Zvyšnú tretinu zamestnáva priemysel.

né miesta:

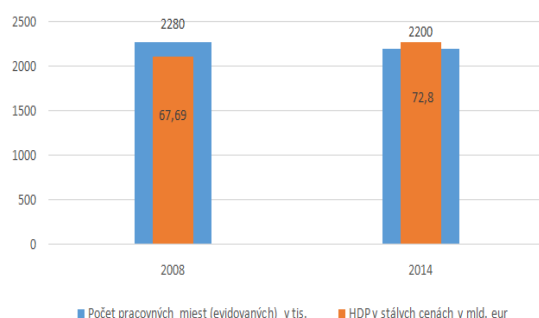
Miest pre vysokoškolákov pribudlo 139 tisíc, ale vo zvyšných dvoch skupinách ubudlo 210 tisíc pracovných miest.

To na jednej strane vypovedá záplavu VŠ študentov (podozrenie, že berú stredoškolskom prácu). Verejný sektor, ktorý zamestnáva veľa vysokoškolákov – pribral od roku 2008 44 tisíc ľudí (neviem, aký vplyv má ESA 2010). Na druhej strane to možno naznačuje aj zmenu v ekonomike, ktorá si pýta viac vzdelania a zväčša vytvára vyššiu hodnotu.

Podľa ekonometrického modelu dnes stačí 1,5% rastu, aby tvorila pracovné miesta, pričom pred krízou sa vracalo o 3-4% nutného rastu. Nuž ak sa pozrieme na vyššie uvedené grafy, tak to až taký dôvod na oslavu nie je. Je fajn, že zamestnanosť rastie, ale ešte to nie je na chválenie. Po 4-5 rokoch škrtania a zvyšovania produktivity práce si firmy vytvorili dostatočný vankúš obchodnej marže, aby mohli niesť riziko prijímania nových ľudí. Pri silnom zahraničnom dopyte a rastúcej domácej spotrebe by to nemalo byť prekvapivé. Otázkou ale zostáva, ako dlho to bude trvať – a či sa toto tempo udrží. Ministerstvo financií bolo dosiaľ v svojich prognózach konzervatívne. To je dobre. Je lepšie mať na konci roka viac zaplatených odvodov, ako sa trápiť s vysokým deficitom kvôli nenaplneným príjmom štátnej pokladnice.

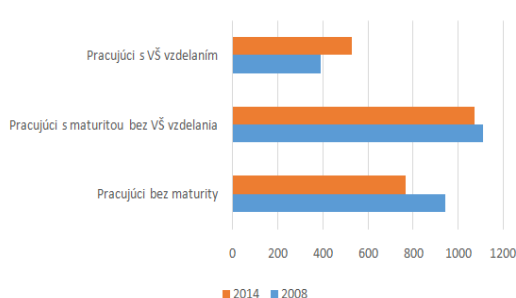
eTrend, 4.5.2015

Silný rast HDP zatiaľ vytvoril málo pracovných miest

V predkrízovom roku 2008 bolo o 80 tisíc viacej evidovaných pracovníkov, ako v minulom roku (platí aj pre metodiku VZPS). Pričom HDP v stálych cenách (reálny rast), stúpol o 7,5%. Vyjadrenie rastu v stálych cenách by malo odstrániť vplyv zdražovania produkcie (rast cien neznamená automaticky potrebu nových pracovných miest). Reálny rast HDP by mal teda zohľadňovať rast pridanej hodnoty – schopnosť ekonomiky produkovať viac.

Komu pribudli pracovné miesta?

Islandská banková revolúcia

Juraj Karpiš

Island zvažuje totálne znárodnenie tvorby peňazí. Že tento, vo svojej podstate socialistický sen, považujem aj ja za zlepšenie súčasného stavu, hovorí o kvalite dnešných peňazí veľa.

Na školách učia, že súkromné banky fungujú ako sprostredkovateľ peňažných úspor. To ale nie je pravda. Komerčné banky sú ich výrobcami. Až 84 % peňazí v eurozóne nevytvorili štátne centrálné banky ale súkromné

finančné inštitúcie.

Drvivú väčšinu úverov poskytujú banky z peňazí, ktoré samy vytvoria z ničoho. Majú podobu elektronických peňazí na našich bežných účtoch, voči ktorým - vďaka pozhňaniu a garanciam zo strany štátu - nemusia držať takmer žiadne hotovostné rezervy. Tento systém spôsobuje, že peniaze v systéme rastú závrtným tempom, keď sa banky s vidinou zisku v úverovaní rozbehnú. To vedie k bubli-

nám, bankovým krízam a recesiám.

Väčšina ľudí o tom nevie a preto to nerieši. Stále veria rozprávkam zo školy. Islandanov posledná kríza v monetárnych otázkach poriadne vyškolila. Za ignoranciu zaplatili finančnou krízou, znehodnotením meny a uhradením obrovských nákladov na upratanie škôd narobených bankármi. Momentálne špekulujú, ako zabrániť tomu, aby sa niečo také zopakovalo. Možnosť zrušiť vlastnú island-

skú korunu a úplne ju nahradiť kanadským dolárom alebo inou zahraničnou menou už zamietli.

Diskusia pokračuje šokujúcim návrhom novej reformy, podľa ktorej by tvorbu všetkých peňazí v ekonomike prebral pod svoju kontrolu štát. Komerčné banky by aj naďalej poskytovali platobné služby a sprostredkovali úvery, akurát vklady ľudí, s ktorými by nakladali, by neboli na ich súvahe ale v centrálnej banke. Boli by tak 100 % kryté a bezpečné. Nie ako dnes, keď je zostatok na mojom bežnom účte iba záväzkom komerčnej banky, krytý viac či menej likvidnými rizikovými aktivitami. Bankrot jednej či hneď aj všetkých komerčných bánk by prestal mať na peniaze ľudí vplyv a daňovníci by viac neboli rukojemníkmi bankového systému. Kým dnes so zánikom banky zanikajú aj peniaze jej vkladateľov, v novom systéme štátnych peňazí by si ľudia akurát presunuli svoj transakčný účet v centrálnej banke na správu do inej komerčnej banky. Úvery by banky poskytovali z peňazí, ktoré

im za týmto účelom na dohodnutú splatnosť za úrok požičiavajú veriteľia. Teda nie z vkladov

splatných na požiadanie ako dnes.

Štát by schválením návrhu pekne zbohatol. Získal by jednorazový výnos v podobe zisku z presunu peňazí vytvorených bankami na centrálnu banku v objeme viac než polovice súčasného štátneho dlhu. Okrem toho by mal nový pravidelný príjem z vytvárania nových peňazí na zabezpečenie cenovej inflácie.

Štát by vyrábal a do ekonomiky púšťal nové peniaze na dosiahnutie ekonomického rastu a dohodnutého cieľu cenovej inflácie. Tento poklad navrhujú autori reformy použiť na zníženie štátneho dlhu, daní alebo na verejné výdavky. To je asi najväčšia slabina plánu.

Okrem toho, že infláciu na ekonomický rast vôbec netreba, dáva do rúk politikom nové zdroje. V prípade Islandu s 335 631 obyvateľmi som ale ochotný uveriť, že demokratická kontrola takýto zázračný stolček prestri sa pre politikov a ich kamarátov ustráži. Politici a ich rodiny si na uliciach Reykjavíku nemôžu užívať príjemnú anonymitu ako tí v Bruseli či Frankfurtu. Absencia strachu zo spoločenských následkov okradania svojich spoluobčanov má vo veľkých demokraciách zhubný vplyv, preto by som u nás s takýmto riešením váhal.

Island ale nemá príliš čo pokaziť. Súčasný systém je dostatočne veľkou katastrofou, aby skúsili niečo iné. Zažili si kontrolu pohybu kapitálu, hyperinfláciu, finančné krízy sú tam v priemere každých 15 rokov a mena trpí chronickým znehodnocovaním. Bolo by fajn využiť šancu na experiment v krajine, kde zmeny zle fungujúceho finančného systému nemôžu hatať príliš mocní bankári a ich politici.

.týždeň, 25.4.2015

13 m² kancelárie má priemerne štátny úradník v ČR

Radovan Ďurana

Vyplyva z dosiaľ neúplných z údajov Centrálného registra administratívnych budov, ktorý tento týždeň zverejní Ministerstvo financií ČR. Náklady na jedného úradníka sú 1 209 Eur ročne (33 268 Kč).

Čo by na toto číslo (13 m²) povedali zamestnanci moderných call centier?

Českí štátni úradníci platia 36 mil. eur za

prenájom budov (676 mil. Kč a ďalších 331 mil. Kč za prevádzku), ktoré štát nevlastní. Za prevádzku vlastných nehnuteľností platí 105 mil. eur (2,9 mld. Kč). Vo vlastných budovách teda spotrebuje štvrtinu celkových nákladov.

Z prieskumu vyplynuli také extrémny, ako prenájom budovy, ktorý v prepočte na jedného úradníka stojí mesačne 436 eur (12 tis. Kč). Obrovská suma, ak predpokladáme priemerný plat úradníka okolo 1000 eur.

Podľa českých noriem je minimálna plocha kancelárie na úradníka 5m², 8m² je považovaných za adekvátny priestor. Kancelária, v ktorej dochádza k pracovným stretnutiam, by mala mať minimálne 12 m², ideálne 16 m². Zaujímavé je, že údaje o nákladoch a plochách vyplňajú samotné inštitúcie. Pochopiteľne, vznikajú nepresnosti. Ministerstvo financií sa i napriek nepresnostiam

rozhodlo údaje zverejniť. Aj na základe britských skúseností dospeli k záveru, že lepšie nepresné, ako žiadne. Koniec koncov, dotknuté „predražené“ inštitúcie budú mať dobré dôvody svoje údaje spresniť.

Kedysi v pradávnej minulosti sa aj na Slovensku hovorilo o Agentúre majetkových služieb. Ale ako vravia Česi – skutek utek. Počiatkovi vtedy plány zatrhol Slot. I napriek tomu, že súčasná vláda má podobný zámer v Programovom vyhlásení, potrebná legislatíva bola prijatá až koncom minulého roka. Kedy však bude verejne prístupná základná databáza, ktorá by umožnila znížiť náklady na prevádzku verejnej správy, efektívnejšie využívanie voľných kapacít a verejný tlak na predražené náklady súkromných nehnuteľností, je stále vo hviezdach.

iness.sk, 19.5.2015

Najlepšie opatrenie

Martin Vlachynský

Živnostníci sú zdrojom len relatívne malej časti príjmov štátneho rozpočtu (napríklad tvoria len 6% vybratej DPFO) a akékoľvek zvýšenia sú len kozmetickými úpravami dvojmiliardového deficitu, ktoré sú naviac bleskovo vymazané jedným či dvoma udelenými stimulmi, či inými výdavkami.

Avšak práve na túto skupinu mali konsolidáčnne opatrenia vlády jeden z najtvrdších dopadov. Vláda to obhajovala obľúbeným predsavzatím, že daňovo-odvodové podmienky živnostníkov treba priblížiť podmienkam

kam zamestnancov.

To, že sociálna vláda zlyháva pri pochope-

ní rozdielu medzi podnikaním a pracovným pomerom, nie je veľkým prekvapením. O to zarážajúcejšie však je, že ekonomický týždenník Trend zaradil „Zvýšenie daňového zaťaženia živnostníkom – zrovnoprávnenie zaťaženia so zamestnancami“ medzi výber najlepších opatrení tejto vlády. Práve v čase, keď stovky živnostníkov bojujú aspoň o pár percent sľúbenej odmeny za prácu pre Váhostav. Stovky živnostníkov, ktorí naďalej musia platiť nemalé a neustále zvyšované

pokračovanie na s.10

Vláda schválila

155 – 159 Rokovanie vlády SR

Návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v súvislosti s opatreniami programu rozvoja vidieka (8.4.2015) – Podpora je orientovaná pre poľnohospodárske subjekty ako aj do lesného hospodárstva. Upravujú sa pravidlá poskytovania platieb, ktoré sú vyplácané na hektár oprávnenej plochy alebo na dobytčiu jednotku. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2015 vo výške 17 339 568 eur, v roku 2016 vo výške 34 644 407 eur a v rokoch 2017 a 2018 každoročne vo výške 34 646 403 eur.

Návrh nariadenia vlády SR, ktorým sa mení nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb (8.4.2015) – Ustanovujú sa pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb, upravujú sa všeobecné požiadavky na poskytnutie priamych platieb, tri schémy oddelených priamych platieb, ako aj pravidlá krízového plnenia. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2015 vo výške 3 185 024 eur, v roku 2016 vo výške 3 179 000 eur a v roku 2017 vo výške 3 158 000 eur.

Návrh zákona, ktorým sa mení a Obchodný zákonník a ktorým sa menia niektoré zákony (14.4.2015) – Zavádza sa register diskvalifikácií a prísne postihy pri odďaľovaní riešenia úpadku firmy. Ďalej zamedzuje tunelovaniu firiem – zákaz vrátenia vkladov. Zavádza sa nový inštitút – kríza obchodnej spoločnosti. Zvyšuje sa ochrana zamestnancov skrachovaných firiem. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2014 vo výške 10 000 eur, v roku 2015 vo výške 11 eur, v roku 2016 vo výške 8 eur a v roku 2017 vo výške 16 eur.

Návrh zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím (15.4.2015) – Ochrana špecificky zaručených ľudských práv sa navrhuje riešiť samostatnými nezávislými inštitútmi s ustanovením konkrétnych osôb. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2015 vo výške 161 273 eur, v roku 2016 vo výške 636 092 eur a v rokoch 2017 a 2018 každoročne vo výške 546 092 eur.

Návrh na úhradu výdavkov súvisiacich so záchrannými prácami počas mimoriadnej situácie na územiach územných obvodov okresných úradov Námestovo, Piešťany, Galanta, Levoča, Bratislava, Senica, Trenčín a Kežmarok (15.4.2015) – Celkovo finančné prostriedky, ktorých uvoľnenie sa navrhuje z kapitoly Všeobecná pokladničná správa, predstavujú sumu 177 617,25 eur.

Návrh na uvoľnenie finančných prostried-

kov na zabezpečenie osláv 70. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a Dňa víťazstva nad fašizmom v Liptovskom Mikuláši (15.4.2015) – Finančné prostriedky na zabezpečenie osláv budú uvoľnené zo zdrojov rozpočtovaných v kapitole Všeobecná pokladničná správa, čo nebude mať dopad na zvýšenie deficitu štátneho rozpočtu a budú vo výške 256 062,41 eur.

Návrh skupiny poslancov NR SR Otta Brixiho, Antona Martvoňa, Dušana Čaploviča a Dušana Galisa na vydanie zákona o príspevku športového reprezentanta a o zmene zákona o sociálnom poistení (22.4.2015) – Cieľom návrhu zákona je oceniť vrcholových reprezentantov, ktorí reprezentovali Československú republiku, Československú socialistickú republiku, Českú a Slovenskú Federatívnu Republiku alebo Slovenskú republiku a získali medailové ocenenie pre krajinu. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny.

Návrh účasti oficiálnej delegácie vedenej predsedom vlády SR Robertom Ficom na 3. spoločnom zasadnutí vlád SR a ČR (Valtice, 12. mája 2015) (22.4.2015) – Náklady spojené s dopravou delegácie na zasadnutie budú hradené z limitu výdavkov zúčastnených kapitol. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny.

Návrh Memoranda o porozumení medzi vládou SR a vládou Spojených arabských emirátov o založení Spoločného hospodárskeho výboru (22.4.2015) – Vytvorí sa Spoločný hospodársky výbor, ktorý bude zabezpečovať koordináciu a podporu rozvoja dvojstrannej spolupráce nielen na úrovni orgánov štátnej správy, ale aj medzi jednotlivými združeniami, zväzmi a podnikateľskými subjektmi. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2016 vo výške 4 500 eur, v roku 2017 vo výške 2 500 eur a v roku 2018 vo výške 4 500 eur.

Návrh účasti delegácie SR na 104. zasadnutí Generálnej konferencie Medzinárodnej organizácie práce od 1. júna do 13. júna 2015 v Ženeve (22.4.2015) – Za vládu časť sa zúčastnia 2 delegáti a 3 poradcovia, za zamestnávateľov 1 delegát a 3 poradcovia a za zamestnancov 1 delegát a 3 poradcovia. Celkové výdavky trojstrannej delegácie SR na konferencii sa odhadujú na cca 30 000 eur.

Návrh zákona, ktorým sa mení zákon o strelných zbraniach a strelive a o zmene niektorých zákonov a mení sa zákon o správnych poplatkoch (29.4.2015) – Ustanovuje sa povinnosť ohlásiť nadobudnutie takejto zbrane policajnému útvaru a predložiť ju na zaevidovanie. Upravujú sa tiež povinnosti držiteľa skupiny B zbrojnej licencie a postup vo vzťahu k úprave zbraní na expanzné zbrane. Upravujú sa aj správne poplatky.

Návrh zákona bude mať pozitívny aj negatívny dopad na štátny rozpočet.

Národný akčný plán boja proti terorizmu na roky 2015 – 2018 (29.4.2015) – Cieľom plánu na roky 2015 – 2018 je prostredníctvom nových úloh rozšíriť nástroje boja proti terorizmu v SR a reagovať na aktuálne trendy v uvedenej oblasti. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2015 vo výške 64 556 eur a v rokoch 2016 až 2018 každoročne vo výške 125 046 eur.

Aktualizácia personálneho obsadenia Stáleho zastúpenia SR pri Európskej únii v Bruseli pre prípravu a výkon predsedníctva SR v Rade Európskej únie v roku 2016 (29.4.2015) – Materiál definuje potreby pre zásadné personálne posilnenie Stáleho zastúpenia Brusel práve v súvislosti s nárastom jeho kompetencií vo vzťahu k príprave a realizácii predsedníctva SR v Rade Európskej únie v roku 2016. Vo vzťahu k roku 2016 nie je v súčasnosti možné presne definovať rozsah a štruktúru výdavkov súvisiacich s personálnym posilňovaním.

Návrh na uzavretie Memoranda o partnerstve týkajúceho sa Národnej frankofónnej iniciatívy (2015 – 2018) v rámci programu Francúzsky jazyk v medzinárodných vzťahoch (29.4.2015) – Medzinárodná organizácia Frankofónie predložila všetkým členom a pozorovateľom na podpis Memorandum o partnerstve týkajúce sa Národnej frankofónnej iniciatívy (2015 – 2018) v rámci programu „Francúzsky jazyk v medzinárodných vzťahoch“. Plnenie záväzkov vyplývajúcich z tohto dokumentu je možné v rámci doteraz prijatých krokov súvisiacich s prijímaním a potom ďalším vzdelávaním štátnych zamestnancov. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2015 vo výške 56 052 eur, v roku 2016 vo výške 59 052 eur a v rokoch 2017 a 2018 každoročne vo výške 60 052 eur.

Návrh na poskytnutie humanitárnej pomoci SR pre Nepálsku federatívnu demokratickú republiku (29.4.2015) – Ministerstvu vnútra SR vzniknú výdavky spojené s prepravou ponúkanej a akceptovanej pomoci do Nepálu. O vrátenie 55 % vynaložených oprávnených nákladov, ktoré vzniknú Ministerstvu vnútra SR za prepravu bude požiadaná Európska Komisia. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny.

Návrh účasti delegácie SR na druhom zasadnutí Prípravného výboru konferencie OSN o bývaní a udržateľnom mestskom rozvoji v dňoch 14. až 16. apríla 2015 a 25. zasadnutí Riadiacej rady Programu OSN pre bývanie a ľudské sídla v dňoch 17. až 23. apríla 2015 v Nairobi (8.4.2015) – Celkové výdavky na účasť zástupcov budú vo výške 14 949,33 eur a tvoria ich náklady na ubytovanie, stravné, dopravu a poistné.

pokračovanie zo s.8

minimálne odvody, či odvieť DPH z neexistujúcich príjmov. A nemusí sa jednať len o firmu legendárneho oligarchu, so živnostníkmi si neraz vyutierajú dlážku aj podniky vo verejnom vlastníctve.

Rozdielov medzi podmienkami zamestnancov a živnostníka nájdeme mnoho – dovolenka, pracovný čas, administratíva, odbory, či trestnoprávna ochrana (trestný čin nevyplatenia mzdy a odstúpeného podľa § 214 Tr. zák.). Kľúčový rozdiel je však jeden – pod-

nikateľské riziko. Živnostník nesie za svoje kroky finančnú zodpovednosť a slabý výkon (hoci aj spôsobený platobnou neschopnosťou druhej strany) bude pre neho znamenať nulové, či dokonca záporné príjmy. Žiadne odstúpené. Preto stavať rovnítko medzi živnostníkov a zamestnancov je ekonomicky nezmysel.

To neznamena, že vláda nemôže dospieť k záveru, že živnostníci by mali platiť viac. Akurát to viac – by nemalo vychádzať z toho, koľko platia zamestnanci, ale z toho, koľko

a akých verejných služieb živnostníci spotrebávajú (stačí si porovnať dĺžku pracovnej neschopnosti). Nebetónovať systém sociálneho zabezpečenia nastavovaním minimálnych dôchodkov – a s týmto argumentom potom dvíhať odvody živnostníkom. Za nízke odvody patrí nízky dôchodok. A alternatívou tejto rovnice – bez práce nie sú koláče, žijú živnostníci celý život a veľmi dobre jej rozumejú.

iness.sk, 15.5.2015

Brexit

Radovan Ďurana

Slovenské správy nás každodenne informujú o tom, ako sa grécki politici vyspali, a čo odkázali zdeseným európskym politikom. Grexit je témou týchto mesiacov, o inom exite – Brexite sa nehovorí skoro vôbec.

Možno sa fanúšikom menových zón, či centrálného bankovníctva, zdá prípad Grécka významnejší, treba si uvedomiť veľmi nízku váhu jeho ekonomiky v Európe v porovnaní s Veľkou Britániou. Druhá najľudnatejšia krajina únie vážne diskutuje o vystúpení z tohto celku.

Eurozóna je pritom len akási nadstavba nad Európskym spoločenstvom. Takýto prejav nedôvery v budúcnosť spolupráce v únii môže mať pritom závažné dôsledky aj pre nás, nielen v podobe ohrozenia mena únie, ku ktorej sa naši politici hlásia celým srdcom.

Ako upozorňuje think tank OpenEurope, napríklad pre Írsko by malo vystúpenie Británie z únie znamenať pokles HDP. A to aj za predpokladu, že Británii sa podarí vyjednať zmluvu o nulových clách. Írsko totižto bude musieť financovať colnice (EU pravidlá), aj pri nulových clách. Iste, slo-

venský obchod s UK nie je veľmi rozsiahly, ale Brexit sa nás dotkne inak.

Vystúpenie čistého prispievateľa (4,7 mld. eur ročne v období 2007-2013) z EÚ znamená buď zvýšenie príspevkov pre zostávajúcich členov, alebo nižšie transfery z rozpočtu EÚ.

Najzaujímavejší je ale tretí faktor. Vystúpenie Veľkej Británie z EÚ by tiež znamenalo, že ubudne silný hlas, ktorý favorizoval trhové riešenia, pro-podnikateľský prístup. V únii ešte ostane podobne ladené Holandsko,

Írsko, Estónsko čiastočne Fínsko. Všetko skôr malé krajiny. Dominovať tak začne „francúzska“ južná vetva, presadzujúca centralizované riešenia v opratách verejného sektora, sekundovaná „nemeckou“ snahou regulovať. Ak by mal niekto pochybnosti o protirhovej orientácii Británie, tvrdiac, že konzervatívci tam nebudú večne – mal by si pozrieť, čo navrhujú labouristi (sociálni demokrati): prísnejšiu rozpočtovú disciplínu, dokončenie jednotného trhu, reformu poľnohospodárskej politiky, limity na dávky pre migrantov v EÚ, možnosť národných parlamentov nepriať európsku legislatívu, či obmedziť nárok migrantov na dávky. Zo slovenského pohľadu extrémne pravicový program.

Z dlhodobého hľadiska tak bude mať prípadný Brexit asi vážnejšie dopady pre Slovensko, ako povedzme miliarda eur slovenských daňových poplatníkov, ktorá možno zahučí v Grécku. Ak prevládne francúzsky prístup k zodpovednosti za deficity (aktuálne tu), ne jeden populistický politik sa poteší.

iness.sk, 17.4.2015

Výzva riaditeľovi Sociálnej poisťovne

INESS 23.4.2015 zaslal otvorený list Ing. Dušanovi Muňkovi, riaditeľovi Sociálnej poisťovne a JUDr. Jánovi Richterovi, ministrom práce, rodiny a sociálnych vecí.

Otvorený list obsahuje výzvu, aby Sociálna poisťovňa informovala sporiteľov nielen o dôvodoch pre vystúpenie z II. piliera, ale aj o situácii v I. pilieri.

I. pilier je pritom deficitný, a ani jeho prijatá reforma nedokáže eliminovať dôsledky starnutia. Diera v I. pilieri bude narastať, a

vláda bude musieť buď znížiť dôchodky, alebo zvýšiť odvody, ešte viac predĺžiť odchod do dôchodku alebo sa ešte viac zadlžovať. Najpravdepodobnejšia je kombinácia týchto opatrení. Riziká v I. pilieri sa pochopiteľne vzťahujú aj na dôchodok sporiteľov z I. piliera.

INESS preto pripravil znenie listu o I. pilieri, ktorý by podľa nášho názoru mal byť rozposlaný sporiteľom. Predpokladáme, že Sociálna poisťovňa bude ešte na sporiteľov

apelovať či už listom, alebo v médiách a požadujeme, aby bol tento text obsiahnutý v komunikácii platenej zo zdrojov daňových poplatníkov.

Dátové zdroje k letáku ako je ďalšie informácie k fungovaniu I. a II. piliera nájdete na stránke www.iness.sk/2pilier.

List o prvom pilieri nájdete na nasledujúcich dvoch stranách.

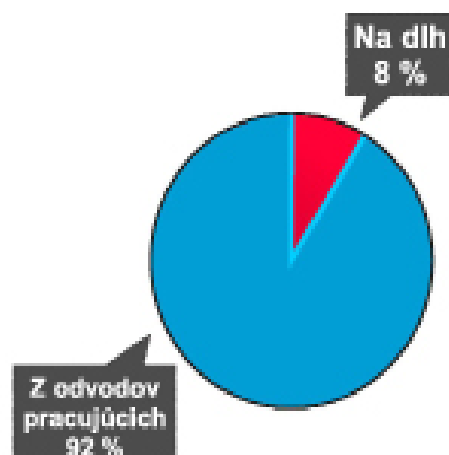
I. DÔCHODKOVÝ PILIER

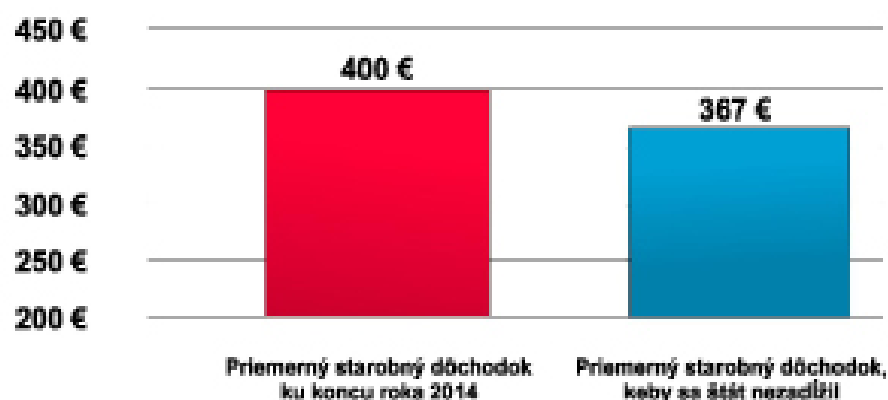
VYSTÚPIŤ NESMIETE

VSTÚPIŤ MUSÍTE

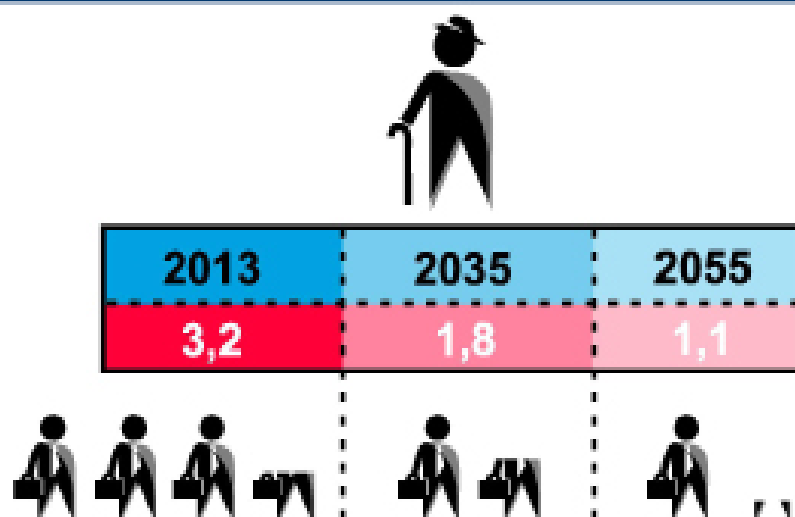
Od 15. marca do 15. júna 2015 je otvorený II. dôchodkový pilier. Ponúkame vám základné informácie, ktoré vám pomôžu spoznať vašu pozíciu v prvom pilieri.

I. pilier je v strate. Pracujúci nezaplatia dostatok odvodov a dôchodky je štát schopný vyplácať len vtedy, ak sa zadlží. Minulý rok si musel požičať 438 mil. eur. Za posledných 10 rokov si musel požičať priemerne na 5,5 % vyplatených dôchodkov. Táto strata nijako nesúvisí s II. pilierom.

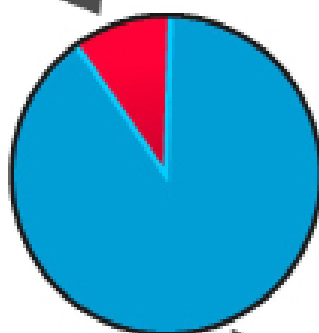

Keby si štát nepožičal, tak v minulom roku by priemerný starobný dôchodok nebol 400 eur, ale 367 eur. I napriek tomu, že pracujúci dávajú na prvý pilier reálne 25 % svojej hrubej mzdy, nestačí to. Dôchodky vyplácame vďaka pôžičkám.

Pracujúci, ktorý platí odvody, nemá v Sociálnej poisťovni žiadny účet, kde by sa jeho odvody ukladali. To, čo príde v jeden deň na účet poisťovne, druhý deň odíde vo forme dôchodku. Ak sa dnes na jeden dôchodok skladajú viac ako 3 pracujúci, o 20 rokov to už bude menej ako dvaja. **Aká bude výška dôchodku, keď bude prispievať jeden pracujúci na dôchodcu?** To dnes nikto nevie. V tomto prepočte sa za dôchodcu považujú osoby staršie ako 65 rokov, dnes pritom stále platí vek odchodu do dôchodku 62 rokov.

Zhodnotenie úspor
10 %

Hodnota vkladov
90 %

Sporiteľ, ktorý prevedie svoje úspory do Sociálnej poisťovne, tam prevedie aj zhodnotenie jeho úspor. To znamená, že do Sociálnej poisťovne vloží viac, ako si odviedol na účet do druhého piliera. Poisťovňa získaných 10 % nijako nepremietne do výšky dôchodku bývalého sporiteľa.

Najdôležitejšia veta listu, ktorý poslala Sociálna poisťovňa sporiteľom, je nevýrazným písmom na konci prvej strany: **Odporúčania platia pri zachovaní parametrov nastavených v I. a II. pilieri.** Poisťovňa tým zdôrazňuje skutočnosť, že dnes sľubovaný dôchodok o 20 rokov je príslubom, ale nie zárukou. Dôchodky z prvého piliera, ako ich poznáme dnes, sa v horizonte 10-20 rokov môžu podstatne zmeniť. Na stole Ústavného súdu je podanie, ktoré môže zvýšiť dôchodky z I. piliera pre sporiteľov. Odporúčania v liste poisťovne, ktorých prepočty poisťovňa doteraz nezverejnila, sa už v horizonte roka môžu zmeniť.

Kniha Zlé peniaze od Juraja Karpiša na startovac.cz

Volám sa Juraj Karpiš a som ekonomický analytik a spoluzakladateľ slovenského ekonomického think tanku INESS. Chcem Vás poprosiť o pomoc. Dopísal som rukopis sprievodcu krízou Zlé peniaze a s Vašou podporou chcem z neho spraviť kvalitnú, dobre čitateľnú a peknú knihu s vtipnými ilustráciami.

Prečo sprievodca krízou

V televíznej relácii Pod lampou Štefana Hríba som pravidelne zažíval pocity frustrácie. Ide o rozsiahly diskusný formát, ktorý umožňuje ponoriť sa do témy hlbšie. Napriek tomu som mal neustále pocit, že diskutujúci nie úplne rozumejú, čo sa im snažím o kríze povedať. Chýbalo množstvo súvislostí. Na namaľovanie celého obrazu jednoducho nikdy nebolo dosť času. Televízni diváci sa museli strácať v množstve pre nich neznámych ekonomických pojmov. A to je škoda. Pretože finančný systém je pokazený a ľudia by o tom mali vedieť. Inak ich čakajú nepríjemné prekvapenia.

Dôležitý kontext a najzaujímavejšie udalosti krízy nemožno vtesnať ani do 500 slovných článkov v novinách alebo časopisoch. Pri tom z množstva verejných diskusií, prednášok pre študentov či manažérov mi bolo jasné, že veľa ľudí chce o kríze vedieť viac než ploché frázy typu „Zlyhal kapitalizmus“ alebo „môžu za to špekulanti.“

Ľudí som nemohol ani odkázať na kvalitnú sériu článkov alebo knihu. O žiadnej, ktorá by uspokojivo popisovala americkú finančnú a následne európsku dlhovú krízu v slovenčine alebo češtine neviem. Tak som sa ju rozhodol napísať sám. Sprievodcu krízou, ktorý dá aj ekonomickým laikom odpovede na najdôležitejšie krízové otázky. Dôležitou časťou knihy sú možné budúce scenáre a konkrétne návrhy ako žiť dobrý život napriek zlým peniazom.

Prečo startovac.cz

Bola to dlhá cesta. Vyšľúľ sa z toho oveľa rozsiahlejší projekt, než som na začiatku predpokladal. Výskum a písanie sa natiahli, kopu som sa toho naučil. Keď som sa po dvoch

rokoch konečne dopracoval na koniec nastrelenej štruktúry, zistil som, že počet strán je viac než dvojnásobný oproti pôvodnému plánu 250 strán. Keďže stoja za to, bude to výrazne väčšia kniha, než sme pôvodne plánovali a na ktorú sme si zostavili aj s pomocou niekoľkých sponzorov rozpočet. Napriek meškaniu určite nie je neskoro. Sprievodca obsahuje okrem kaleidoskopu krízových pikošiek aj nestarnúcu teóriu. Navyše je kríza (bohužiaľ) stále aktuálnou témou a tipy v knihe môžu byť pre čitateľov užitočné už v blízkej budúcnosti. Na začiatku eurokrízy pred piatimi rokmi bol Grexit za dverami. Je tam stále a klope čoraz hlasnejšie.

Bonus zadarmo

Počas práce na knihe som zozbieral celý poklad zaujímavých zdrojov a grafov. Nechcem nimi zahrabať dôležitejší text a otupovať vzácnu pozornosť čitateľa. Budú však ako voľno prístupný doplnok ku knihe na stránke Zlepeniaze.eu. Okrem profesionálnych pisateľov diplomoviek ho zaiste ocenia aj ľudia s hlbším záujmom o ekonómiu a krízové témy.

Kampaň sme spustili 3 mája. Ohlas bol obrovský. Viac ako 270 prispievateľov si predplatilo knihu a niektorý zo zaujímavých bonusov. Kampaň projektu Zlé peniaze trvá do 3. júna (presné odpočítavanie nájdete na stránke startovac.cz), no už teraz je najúspešnejším slovenským projektom v histórii stránky s viac ako 300% prekonaním cieľa a vyzbieranými takmer 8000 eurami. To nám umožní vydať peknú dvojfarebnú knihu, upravenú renomovaným grafikom s vtipnými ilustráciami talentovaného slovenského ilustrátora. Po jej fyzickom vydaní spracujeme aj do elektronickej verzie a zdarma ju zašleme všetkým darcom nad 10 eur. Po vydaní knihy začneme s produkciou pravidelného krátko- ho podcastu na témy Zlých peňazí v dvojtyždenných intervaloch.

Tak rozbite aj vy prasiatko a pomôžte nám vytlačiť Zlé peniaze. Širšie povedomie o (ne) fungovaní dnešného finančného systému pomôže zlepšiť kvalitu peňazí, za ktorých zlystav sú zodpovedné štáty. **startovac.cz/projekty/zle-peniaze-sprievodca-krizou/**

Otvorený list k TTIP

Spoločný otvorený list Európskemu parlamentu, Európskej rade, Európskej komisii a národným parlamentom členských krajín EÚ.

Predseda Európskeho parlamentu Martin Schulz

Predseda Európskej rady Donald Tusk

Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker

Národné parlamenty všetkých členských

krajín EÚ

Cc. Komisárka pre obchod Cecilia Malmström

Cc. Stále zastúpenia členských krajín pri EÚ

Európska únia a Spojené štáty americké aktuálne prejednávajú Transatlantické partnerstvo v oblasti obchodu a investícií (Transatlantic Trade and Investment Partnership) – dohodu o slobodnom obchode a investíciách známu aj ako TTIP. Vyjednávania sa sústreďujú najmä na obmedzenie cieľ

a zníženie regulačných bariér pri vzájomnom obchodovaní. Ďalšie oblasti zahŕňajú mechanizmus urovnávania sporov medzi štátom a investormi (investor-state dispute settlement, ISDS) a dosahovanie vyššej účasti malých podnikov na európsko-americkom obchodnom styku. V EÚ bude musieť byť dohoda prezentovaná v Európskej rade a v Európskom parlamente, pričom so znením musia súhlasiť obe tieto inštitúcie. Potom musia dohodu ratifikovať národné parla-

menty všetkých 28 členských krajín EÚ.

Viac medzinárodného obchodu medzi rozvinutými krajinami prináša jednoznačne a hmatateľné hospodárske pozitíva pre všetky zúčastnené strany. Aj keď je možné diskutovať o ich rozmere a rozdelení medzi jednotlivými obchodnými partnermi, slobodnejší obchod jasne prináša viac prosperity, nie menej.

Musíme mať na pamäti, že v demokratickom svete vzájomne neobchodujú krajiny alebo vlády. Sú to ľudia – spotrebitelia a firmy – koho nápady a produkty prekračujú národné hranice. Sú to ľudia – spotrebitelia a podnikatelia – kto sú hlavní hráči ale aj dobrodinci slobodného obchodu. Úlohou vlád by preto nemalo byť obmedzovanie ľudského konania, ale jeho podpora. Otázka, ktorú by si vlády mali klásť nie je „Koľko slobodného obchodu by sme mali dovoliť?“, ale „Čo môžeme spraviť pre viac slobodného obchodu?“

TTIP nie je prvá príležitosť, pri ktorej Európa otvára svoje hranice pre obchod a investície. Vytvorenie spoločného trhu primárne jednotlivé členské krajiny obmedziť svoju moc využívať prostriedky daňovníkov na podporu upadajúcich firiem, ale tiež odstrániť nástroje svojvoľnej a nevypočítateľnej legislatívy – využívanej na ochranu upadajúcich firiem pomocou necolných bariér (napr. regulácie, technické normy a pod.). Odmietnutie tejto moci a nástrojov však neznamená, že sme začali žiť bez pravidiel alebo ochrany spotrebiteľa. Vnútný európsky trh ukazuje, že viac obchodu a viac prospechu pre spotrebiteľa sú úplne kompatibilné.

Pred posledným kolom rozširovania EÚ víacerí predpovedali pokles príjmov a životných štandardov, oslabenie spoločenskej zmluvy a ďalšie nástrahy. K naplneniu týchto hrozieb nedošlo. Rovnaké argumenty sa používali v Spojených štátoch amerických pri vyjednávaní o Severoamerickej dohode o voľnom obchode (North American Free Trade Agreement, NAFTA), a aj tie sa ukázali rovnako neopodstatnené.

Jasné pravidlá prinášajú viac demokracie, nie menej. TTIP a ISDS neohrozujú národ-

nú suverenitu alebo demokratickú správu vecí verejných. ISDS nijako neovplyvní moc suverénnych štátov regulovať vlastné hospodárstvo. Súčasné fungovanie arbitráží nezasvedčuje o náklonnosti voči investorom. Výsledky arbitrážnych procedúr ukazujú, že 50 % ukončených arbitrážnych prípadov proti členským krajinám EÚ nevyhrali investori, ale štáty a ďalších 26 % skončilo dohodou.

Na právo investora hľadať nezávislého (ne-národného) arbitra by sa malo nahliadať v pozitívnom svetle a nemalo by sa zabúdať na to, že takáto možnosť je tu dokonca aj bez ISDS. Koniec koncov, právo na spravodlivý a nestranný súd je cnosťou, ku ktorej sa demokracie hrdlo hlásia. Nie je vôbec naivné predpokladať, že aspoň v niektorých prípadoch sporov medzi investorom a vládou národné súdy vydávajú zaujaté rozhodnutia, buď kvôli otvorenému alebo skrytému tlaku zo strany vlády alebo dokonca kvôli prostému národnému sentimentu. Nie je toto tiež dôvod, prečo medzinárodné športové zápalenia rozhodujú nestranní rozhodcovia?

No a nakoniec, nevyhnutnosťou pre vládu práva sú jasné a predvídateľné pravidlá. ISDS mechanizmus obnažuje možné súdne poplatky arbitráží, ktoré musia štáty uhradiť, čím prispieva k dôkladnejšej analýze dopadov vládnych regulácií. ISDS je tiež prostriedkom k znižovaniu regulačných nástrah a zvyšovaniu zahraničných investícií. V súčasných podmienkach neustále rastúcej globálnej konkurencie by EÚ mala využiť príležitosť zapojiť sa do bližšieho vzťahu s krajinou, s ktorou zdieľa spoločné hodnoty.

TTIP a ISDS nesú so sebou aj určité aspekty, o ktorých treba podozriť diskutovať.

Po prvé, je nanajvýš dôležité zabezpečiť integritu TTIP a ISDS, čo znamená, že žiadne politiky alebo produkty by z nej nemali byť vylúčené. Aj ten najmenší kompromis môže otvoriť Pandorinu skrinku výnimiek, špeciálnych privilégií a favorizovania, ktoré sú so slobodným obchodom absolútne nekompatibilné. Výnimky by viedli k lobingu za ďalšie výnimky a teda by podkopali podstatu celej dohody.

Po druhé, je nevyhnutné predchádzať plazi-

vej regulácii. Väčšina bariér, ktoré sa majú odstrániť, sú necolného charakteru, takže sa začnú objavovať argumenty o tom, ktoré pravidlá adoptovať a do akej miery. Nesmieme zabúdať, že „harmonizácia“ pravidiel a regulácií nemusí nevyhnutne viesť len k jednoduchším pravidlám, ale aj k väčšiemu počtu pravidiel. Pridanie európskej regulácie k americkej a naopak môže priniesť prebujnenie byrokracie. Podstatou regulačnej „harmonizácie“ by malo byť zjednotenie prebytočných regulácií a štandardov za účelom odstraňovania zbytočných nákladov a prenášania benefitov na spotrebiteľov prostredníctvom nižších cien a lepšieho výberu.

Dva vedúce svetové obchodné bloky postupujúce podľa jedného zoznamu pravidiel môžu vytvoriť len viac poriadku, nie menej.

My, 14 signatárskych think tankov a organizácií zo 7 členských krajín EÚ združených v sieti 4liberty.eu, apelujeme na Európsku komisiu, Európsky parlament a národné parlamenty, aby sa rozhodovali na základe záverov poctivého ekonomického výskumu a aby prijali TTIP a jej súčasti, vrátane ISDS.

Signatári:

INESS – Inštitút ekonomických a spoločenských analýz

LFMI – Lithuanian Free Market Institute (Litva)

CETA – Centrum ekonomických a tržných analýz (Česká republika)

Academy of Liberalism (Estónsko)

Institute for Market Economics (Bulharsko)

Nadácia F. A. Hayeka

FOR - Civil Development Forum (Poľsko)

Svetilnik – Društvo za promocijo svobode (Slovinsko)

Centrum liberálnych štúdií (Česká republika)

Hungarian Free Market Foundation (Maďarsko)

Fundacja Industrial (Liberté!) (Poľsko)

Visio Institute (Slovinsko)

Republikon Institute (Maďarsko)

Projekt Polska Foundation (Poľsko)

Hromadná pripomienka proti kvótam na slovenskú hudbu

INESS bol spolusignatárom hromadnej pripomienky proti povinným kvótam na slovenskú hudbu. Povinné kvóty na slovenskú hudbu v rozhlasovom vysielaní by nemali byť stanovované z rôznych dôvodov. Niektoré z nich sú popísané v tejto hromadnej pripomienke.

Navrhovali sme vypustiť z návrhu novely zákona o vysielaní a retransmisii ustanovenia, ktorými sa zavádzajú povinné kvóty na slovenskú hudbu v rozhlasovom vysielaní. Ministerstvom kultúry navrhované zavedenie povinných kvót na slovenskú hudbu by podľa

nášho názoru bolo protiústavným zásahom do slobodného šírenia informácií. Toto opatrenie nemá žiadne vecné opodstatnenie a je len ďalším z radu snáh zakotviť požiadavky záujmových skupín priamo do legislatívy. Prezentácia tohto návrhu bola účelovo využitá premiérom Robertom Ficcom a ministrom kultúry Marekom Madaričom na pokus o prekrytie kauzy Váhovstav. Sme presvedčení, že štát by nemal takýmto spôsobom zasahovať do slobodného rozhodovania súkromných vysielačov a ponechať výber hudby na nich a na ich poslucháčov.

INESS otvára svoju knižnicu pre verejnosť

V knižnici INESS sa za posledných 10 rokov nazbieralo viac ako 600 titulov kvalitnej, hlavne ekonomickej literatúry - kníh, zborníkov, monografií, ekonomických časopisov.

Nazdávame sa, že ide o obrovský akumulovaný zdroj pre výskum a tiež veríme, že knihy sa majú čítať viac než raz, rozhodli sme sa našu knižnicu otvoriť pre verejnosť.

Knižnica INESS je na stránke **iness.libri-ka.com**.

Knihy si môžete cez elektronický katalogizačný systém Librarika požičať ZADARMO. Najskôr sa však musíte registrovať, vďaka čomu si môžete knihy rezervovať a spravovať svoje výpožičky.

Pre registráciu do knižnice je nutné poslať

e-mail na kniznica@iness.sk s nasledujúcimi údajmi: meno, priezvisko, adresa, číslo občianskeho preukazu, telefónne číslo a platná e-mailová adresa, s ktorou sa bude užívateľ neskôr prihlasovať do svojho konta. Osobné

informácie nebudú nikde zverejnené.

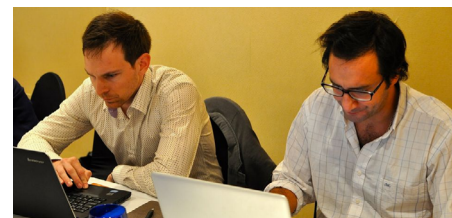
Na zadanú e-mailovú adresu príde užívateľovi po jeho potvrdení administrátorom e-mail s pozvánkou do knižnice a registračným linkom, na ktorý treba kliknúť. Užívateľ sa dostane na stránku, kde si nastaví heslo svojho účtu. Od prihlásenia si môže užívateľ rezervovať 3 knihy po dobu 2 týždňov. (Na požiadanie môže byť rezervácia predĺžená). Užívateľ si môže vyhľadať žiadaný titul a po kliknutí na zelené „request“ pole, mu bude priradená rezervácia. Následne si môže knihu/publikáciu/žurnál vyzdvihnúť u nás v INESS. Svoje výpožičky a rezervácie si užívateľ kontroluje v sekcii „My account.“

Knižničný katalogizačný systém INESS podporila Nadácia Tatra Banky.

INESS na LIFE Kick Off vo Washingtone

INESS sa spolu s 15 think tankami z celého sveta a ďalšími hosťami zúčastnil podujatia LIFE Kick Off vo Washingtone.

Hlavnou úlohou bolo pripraviť dlhodobý plán na zlepšenie podnikateľského prostredia v krajine. INESS ho predstaví už v najbližších týždňoch.

INESS na Slovak Retail Summit 2015

Zástupca INESS Martin Vlachynský sa na pozvanie INCOMA Slovakia zúčastnil panelu na konferencii venovanej obchodu Slovak Retail Summit 2015. Tá sa uskutočnila 21.-22.4.2015 v Holiday Inn v Bratislave.

Ďalšími členmi panelu boli Jana Glasová, analytička Poštovej banky a Peter Baláž, vedúci katedry medzinárodného obchodu, Obchodná fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave. Rozoberali sa najmä aktuálne prekážky rozvoja obchodu na Slovensku, najmä zo strany štátu, ale aj ekonomického vývoja v Európe.

Súčasnou prednáškou bola aj výzva zástupcom retailového sektora vyplniť krátky dotazník, ktorý by INESS pomohol zmapovať najväčšie prekážky zo strany štátu, ktorému ich biznis čelí. Jeho výsledky vyhodnocujeme.

INESS na Forexexpo

Na pozvanie organizátora sa medzinárodnej konferencie burzových obchodníkov Forexexpo v bratislavskom hoteli Carlton zúčastnil aj analytik INESS Martin Vlachynský.

Vo svojej prednáške sa venoval súčasnej situácii v eurozóne, ako aj príčinám krízového vývoja vo verejných financiách viacerých členských štátov.

Duševné vlastníctvo v Sutteréne na UCM v Trnave

Vo štvrtok 28. apríla 2015 prednášal Richard Ďurana z INESS na Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave v rámci AtteliérEventu na tému "Práva duševného vlastníctva – skutočné vlastníctvo alebo vynútený monopol?"

V prednáške vysvetľoval, prečo všeobecne zažitá predstava o tom, že bez patentov a copyrightov by bol technologický vývoj pomalší, či tvorivosť autorov pozvoľnejšia, stojí na vode a predložil množstvo argumentov, ktoré nielen túto predstavu vyvracajú, ale dokazujú opak. Svet bez patentov a copyrightov by sa tešil z väčšieho množstva užitočných vynálezov a väčšieho množstva umeleckých diel.

INESS na konferencii Scientia Iuventa

Dňa 23. apríla 2015 sa na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia Scientia Iuventa 2015.

S plenárnou prednáškou „Duševné vlastníctvo alebo duševný monopol?“ na nej vystúpil Richard Ďurana z INESS.

Konferenciu organizovalo Centrum Rozvoja

Doktorandov spolu s vedením fakulty a zúčastnili sa na nej mladí vedeckí pracovníci a doktorandi z 5 krajín Európy.

Voľný trh v Ljubljane

Maratón prednášok v rámci Free Market Road Show mal svoju zastávku aj v Ljubljane 13. apríla 2015.

V treťom paneli vystúpil aj Radovan Ďurana, kde diskutoval na tému ako prilákať zahra-

ničných investorov do krajiny.

Vzhľadom na aktuálny vývoj v podnikateľskom prostredí na Slovensku, popis súčasného stavu znamenal rozprávanie o tom, ako investorov odradiť.

Slovensko teraz stojí pred vlnou privatizácie vo viacerých sektoroch a z nedostatkov privatizačných projektov na Slovensku, najmä v podobe kvality zmlúv, sa Slovinci iste môžu poučiť.

Neprimerané krátenie dôchodkov v Parlamente

V deň, keď parlament rokoval o zavedení minimálneho dôchodku 12.5.2015, Radovan Ďurana prezentoval poslancom a novinárom na pozvanie Inštitútu Mateja Bela svoje závery o dôsledkoch neprimeraného krátenia dôchodkov.

Návrh zákona o minimálnom dôchodku používa rovnako nevýhodný postup krátenia dôchodku sporiteľa z prvého piliera. Ak poistenec dostane po 30 rokoch práce minimálny dôchodok 270 eur, sporiteľ dostane 210 eur (predpoklad – 30 rokov odvodov, 30 rokov účasť v II. pilieri, celý čas odvod do II. piliera 4%). Ak by boli dôchodky sporiteľov krátené adekvátne, minimálny dôchodok sporiteľa by bol 228 eur.

Raising media awareness on the EU economic agenda v Prahe

Juraj Karpiš sa 5.5.2015 zúčastnil na pracovnom obede v rámci projektu Raising media awareness on the EU economic agenda, ktorý organizovala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) v spolupráci s Nadáciou Friedricha Neumanna v Prahe.

Moderátorom bol analytik AMO Kryštof Krušíš.

Pre účely stretnutia vydala AMO briefing paper Kvantitatívni uvoľňováni ECB.

INESS na Hodnotiacej konferencii zahraničnej politiky SR

Juraj Karpiš z INESS sa 14.4.2015 zúčastnil Hodnotiacej konferencie zahraničnej a európskej politiky SR za rok 2014.

Vystúpil v paneli s názvom Nový politický cyklus pre inštitúcie EÚ, spolu s Eduardom Kukanom (europoslanec), Petrom Javorčíkom (štátny tajomník MZVaEZ) a Vladimírom Bilčíkom (analytik RC SFPA).

4Liberty Brussels meeting

Juraj Karpiš z INESS sa v dňoch 22.-23. apríla 2015 zúčastnil Think tank meetingu v belgickom Bruseli.

Na stretnutí think tanky pod záštitou 4liberty.eu predstavili svoje aktivity od posledné-

ho stretnutia, popísali jednotlivé projekty a oboznámili sa s témami, ktoré budú v Bruseli rezonovať v nasledujúcom období.

Free Market Road Show 2015 v Bratislave

Dňa 14. apríla 2015 sa v bratislavskom hoteli Park Inn Danube uskutočnila medzinárodná konferencia Free Market Road Show, ktorú zorganizoval INESS v spolupráci s rakúskym Austrian Economics Center.

Free Market Road Show Bratislava je súčasťou unikátneho konferenčného tour, táto konferencia sa v mesiacoch apríl-máj uskutoční v 36 najväčších / hlavných mestách celej Európy a Kaukazu.

Na konferencii vystúpila desiatka mimoriadne zaujímavých osobností z oblasti diplomacie, biznisu, akadémie ale aj expertov zo zahraničných think tankov.

Konferenciu otvorili príhovormi Richard Ďurana (riaditeľ INESS), Barbara Kolm (Riaditeľka Austrian Economics Center) a Patrick Sagmeister (Commercial Counsellor of the Austrian Embassy and Head of the Austrian Trade Commission in Bratislava).

S plenárnym príspevkom s titulom „Europe's Geopolitical Challenges“ vystúpila vnučka posledného rakúskeho cisára a uhorského kráľa Karola I. Veľvyslankyňa Gabriela von Habsburg (Senior Fellow, Georgian Institute for Strategic Studies, známa tiež ako Arcivojvodkyňa Gabriela rakúska).

Prvý panel konferencie sa venoval hospodárskemu rastu a mal názov: To Grow or not to Grow? From Secular Stagnation to Robust Recovery, a moderoval ho Robert Žitňanský (ekonomický novinár a poradca bývalého ministra financií).

So svojimi príspevkami vystúpili:

Erich Weede (Professor Universität Bonn, member of the Mont Pelerin Society and the Hayek-Gesellschaft)

Juraj Karpiš (INESS – Institute of Economic and Social Studies)

Manfred Kastner (President of the Board, Vision MicroFinance)

Christof Zeller-Zellenberg (President at Europa Institut)

Druhý panel bol venovaný podnikateľom a niesol názov: Entrepreneurship and its enemies. How to set Our Creative Energy Free, a moderovala ho Marcela Šimková (šéfredaktorka Hospodárskych novín).

S príspevkami vystúpili:

Ekkart Zimmermann (Dresden University of Technology, Chair in Macrosociology)

Leoš Novotný (CEO and owner, Leo Express, Czech Republic)

Ivana Molnárová (CEO, Profesia.sk)

Ivan Jovetić (Senior Analyst, Institute for Studies and Projections)

Tanja Porčnik (President, Svetilnik, Slovenia)

Roland Fritz (Research Fellow, Austrian Economics Center)

Po otázkach z publika a zodpovedaní rečníkmi konferenciu uzavrel Richard Ďurana.

Na konferenciu bolo zvedavých viac ako 100 účastníkov a študentov.

Konferencia by sa nemohla uskutočniť bez láskavej podpory Nadácie Tatra banky, Philip Morris Slovakia a Friedrich Naumann Stiftung für die Freiheit.

Partnermi podujatia bolo aj študentské hnutie European Students for Liberty a americký The Liberty Fund.

Mediálnym partnerom podujatia bol spravodajský portál Aktuality.sk.

Partners

INESS získal cenu Nadácie Orange

V šiestom ročníku Ceny Nadácie Orange oceňovala Nadácia Orange výnimočné mimovládne organizácie, ktoré v uplynulom roku prispeli k riešeniu aktuálnych potrieb spoločnosti v oblastiach: Vzdelávanie, Komunitný rozvoj a Sociálna inklúzia.

Nominovaných bolo viac ako 101 mimovládnych organizácií, spomedzi ktorých Odborná hodnotiacia komisia určila 5 nominácií v každej kategórii. Z nich komisia určila troch víťazov. Slávnostné udeľovanie cien za účasti mnohých osobností spoločenského života sa uskutočnilo 28. apríla 2015 a nechýbali sme na ňom ani my.

INESS získal v kategórii Vzdelávanie 3. miesto a finančnú odmenu 2000 eur za vzdelávacie aktivity realizované inovátnymi formami a metódami, ktoré pomáhajú mladým ľuďom odkrývať súvislosti v rôznych oblastiach našej spoločnosti, vyvracať zavádzajúce mýty a motivovať ich k aktívnemu občianskemu životu. Cenu prebrali riaditeľ INESS Richard Ďurana a Jana Kostovčáková, ktorá má v INESS na starosti komunikáciu so strednými a vysokými školami.

Nadácii Orange týmto ďakujeme za ocenenie nášho úsilia na poli vzdelávania. Po mnohých zahraničných oceneniach sme radi, že sa naše vzdelávacie projekty dostávajú do povedomia aj doma a toto ocenenie nám môže pomôcť pri budovaní vzťahu s ďalšími učiteľmi na stredných a vysokých školách.

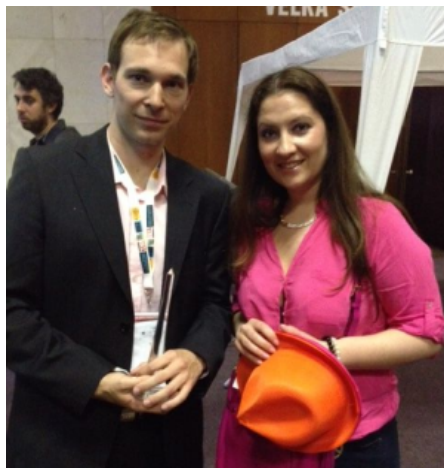

Kampaň Rómsky mýtus výhercom v súťaži Zlatý klinec

Kampaň Rómsky mýtus, ktorú INESS odštartoval so štúdiou Rómovia a sociálne dávky, vyhrala v súťaži Zlatý klinec 15.5.2015 3. miesto v kategórii PR pre neziskové organizácie a projekty.

Video, ktorého cieľom je podporiť búranie tohto stereotypu, by nevzniklo bez spolupráce s reklamnou agentúrou Mayer/McCann Erickson.

Šikovní ľudia v tejto agentúre prišli so skvelými nápadmi, a za malý peniaz zrealizovali to, čo by inak stálo obrovský balík peňazí. Tvorcom videa patrí naša veľká vďaka.

Rómsky mýtus na FSEV UK

Ján Dinga prednášal 24.3.2015 o Rómskom mýte na Fakulte sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave.

V prednáške na kurze Multikultúrne vzdelávanie spomenul metodiku štúdie aj jej výsledky. V diskusii s asi 50 študentmi sa dotkli nielen problematiky Rómov a sociálnych

dávok, ale aj opatrení, ktoré by pomohli ich uplatneniu na trhu práce. Nezabudlo sa ani na projekt Cena štátu a hľadanie položiek pre šetrenie vo verejných financiách.

Rómsky mýtus a cena štátu na Spiši

Ján Dinga prednášal v dňoch 11. - 13. marca o rómskom mýte a cene štátu na školách v Rudňanoch, Prešove a Poprade.

Prednášok sa spolu zúčastnilo vyše 200 študentov a 10 učiteľov. Medzi navštívenými školami bola Spojená škola Rudňany, Gymnázium J. A. Raymana v Prešove, Gymnázium Kukučínova v Poprade a Gymnázium Dominika Tatarku v Poprade.

Rómsky mýtus na UMB v Banskej Bystrici

INESS v spolupráci s Ekonomickou fakultou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Centrom rozvoja doktorandov zorganizoval 10.3.2015 prednášku Rómsky mýtus dňa.

Prednášky sa zúčastnilo asi 50 študentov a po prezentácii výsledkov štúdie nasledovala bohatá diskusia.

Pro/Anti Market

PRO MARKET

Lacní Číňania?

Povešť čínskych výrobkov ako beznádejných šmejdom pomaly upadá a dnes už málokoho udiví, že nové čínske lokomotívy poháňajú motory Rolls-Royce.

Čo druhá povest' – superlacná čínska pracovná sila, ktorá prevalcuje každú krajinu, ktorá otvorí hranice obchodu? Aj tu sa pre mnohých môže skrývať prevrpenie.

V roku 2014 bola priemerná mzda čínskeho zamestnanca okolo 52 000 yuanov ročne. To je 626 eur mesačne. Dá sa priemer aspoň približne aplikovať na klasickú predstavu Európana o čínskom zamestnancovi, teda na robotníka v automatizovanej výrobe?

Pozrime sa na mzdy v továrni (so 400 000 zamestnancami skôr továrni-meste) Foxconn, ktorá je známa produkciou iPhoneov. V roku 2009 bola mesačná mzda začínajúceho pracovníka 900 yuanov, teda asi 130 eur v súčasnej hodnote. V roku 2012 už bola 1800 yuanov (260€) s možnosťou príplatku 400 yuanov (60€) po absolvovaní technického kurzu. Na konci roka 2013 bola nástupná mzda už 4400 yuanov, teda 636 eur mesačne.

Foxconn je vychytený zamestnávateľ a nie každý Číňan má možnosť v ňom pracovať. Aké sú možnosti inde? Istým indikátorom môže byť minimálna mzda. Tá je v Číne stanovená regionálne, v niektorých prípadoch až na úroveň okresov (tj. jednotky s 0,2 – 2 miliónmi obyvateľov). Na začiatku roka 2014 sa minimálna mzda pohybovala od 1010 yuanov (150€) v Maoming až po 1820 yuanov (260€) v Šanghaji.

Prirodzene, tieto čísla sa netýkajú zhruba tretiny obyvateľstva, ktorá pracuje na svojom na vidieku. Ich chudoba je zosilnená tým, že ako pozostatok Maových čias majú stále zakázané vlastníť pôdu (hoci aj v tom sa dejú zmeny). No aj tak sú už dnes „lacní Číňania“ takí nedostatkoví, že ich nahrádzajú plne robotizované továrne s 90% redukciami pracovnej sily.

Bude sa mať Európa pri posudzovaní konkurencieschopnosti na čo vyhovoriť, keď raz budú Číňania zarábať viac, ako polovica členských štátov EÚ?

iness.sk, 12.5.2015

ANTI MARKET

Slovenský príbeh

remiér chce zdvihnúť minimálnu mzdu o 20 eur na 400 eur. V korunách, vážení, to je zvýšenie o 602 Sk mesačne. Odborár by povedal, že pridať 1 euro za pracovný deň predsa musí vedieť každý podnikateľ, a ten kto si to nemôže dovoliť, nevie podnikáť. Podnikateľ povie, že konkurencia je tuhá, a ako má znižovať cenu svojich produktov, keď má zvyšovať mzdy?

Svojim spôsobom, vďaka aj za takúto debatu. Stačí sa pozrieť, čo sa (ne)podarilo v Slovensku. Takto tam rástla minimálna mzda:

Rok	Minimálna mzda v Eur
2009	593
2010	679
2011	734
2012	763
2013	784
2014	790,73
2015	790,73

Pozn. V rokoch 2010-2011 rástla MM kontinuálne, s cieľom dosiahnuť 734 na konci roka 2011.

Zdvihnúť MM o 200 eur, v čase krízy či stagnácie, to je iné kafe. 34 % rast je ale porovnateľný so slovenským, kde v tom istom období vzrástla MM o 29 %. Vďaka odpočítateľnej položke bol ale dopad na zamestnávateľov nižší, 19 % (neberieme do úvahy pásma minimálnej mzdy).

Čo vlastne Slovinci prudkým rastom minimálnej mzdy dosiahli? Viac poberateľov minimálnej mzdy. Podľa údajov za rok 2010 ich mali najviac v únii.

Prudký rast MM koreluje s rastom nezamestnanosti v rokoch 2010-2012. Kríza sa rozbehla v roku 2008, a k prvému skoku v raste nezamestnanosti došlo už v roku 2009.

Zamestnanosť mladých klesla z 35 % v roku 2009 na 28 % v 2014. Dalo by sa pokračovať, analýza dopadov na príjmové skupiny a ohrozenie chudobou je napríklad v *Minimum wages in Slovenia: Reducing employment but not poverty?* na stránkách Komisie.

Slovenský príklad generuje dostatok otázok, ktoré by mali byť položené pri každom umeľom zvyšovaní minimálnej mzdy. Čo má byť jej cieľom? Zvýšenie počtu jej poberateľov?

Zvýšenie počtu nezamestnaných a mladých bez kvalifikácie, ktorých potom práce nezamestnávajú cez vládne programy tvorby pracovných miest?

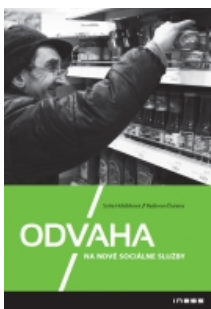
Alebo viac čistých príjmov pre jej poberateľov (aj pri odpočítateľnej položke berie štát zo mzdy 136 eur mesačne)?

iness.sk, 14.5.2015

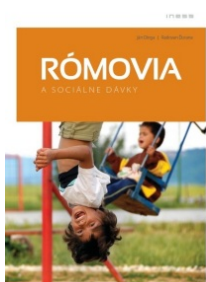
INESS Publikácie & Policy Notes

Publikácia s názvom **Atómová hrozba** a podtitulom *Prehnané podnikateľské sebavedomie slovenskej vlády a poskytnuté štátne garancie môžu vyjsť slovenských spotrebiteľov drahšie* sa venuje sa ekonomickým dopadom plánovanej výstavby Nového jadrového zdroja v Jaslovských Bohuniciach na spotrebiteľov elektriny.

Odvaha na nové sociálne služby predstavuje alternatívny pohľad na poskytovanie sociálnych služieb oproti súčasnej štátom financovanej schéme podpory inštitucionálnej starostlivosti. Publikácia popisuje príčiny a dôvody, prečo starostlivosť poskytovaná v rámci prirodzených komunit je nielen hodnotnejšia z pohľadu prijímateľov týchto služieb, ale v konečnom dôsledku aj lacnejšia pre daňového poplatníka.

Publikácia **Rómovia a sociálne dávky** vyvracia rozšírené presvedčenie o tom, že pracujúca majorita žije zo svojich daní najmä mnohopočetné rómske rodiny poberajúce sociálne dávky. Publikácia detailne rozoberá smerovanie rôznych sociálnych dávok v spoločnosti. Súčasťou je aj webová stránka iness.sk/mytus.

Minimálna mzda – účinný nástroj na zvyšovanie nezamestnanosti. Cieľom zvyšovania minimálnej mzdy je znižovanie chudoby a zvyšovanie sociálneho štandardu pracujúcich. INESS pri tejto príležitosti vypracoval publikáciu *Minimálna mzda – účinný nástroj zvyšovania nezamestnanosti*, ktorá sa zaoberá závermi dlhodobého výskumu vplyvu minimálnej mzdy na trh práce, rovnako ako analýzou slovenských dát.

Monitoring čerpania štrukturálnych fondov v sociálnej oblasti v období 2007-2011 s podtitulom *Nákladné zvyšovanie počtu nových lôžok a zariadení, izolácia klientov od komunit pretrvávajú.* Autori v tejto publikácii pripravili rozsiahlu analýzu využívania štrukturálnych fondov na sociálnu oblasť, identifikovali kľúčové problémy a navrhli možné cesty ich zlepšenia.

INESS Policy Note 1/2015 Gastrolístky ujedajú zamestnancom z obeda

Rozoberá problematiku gastrolístkov a gastrofiriem, ktoré ich ponúkajú do obehu. Analýza vyslovuje dve kľúčové otázky: prečo majú slovenskí zamestnanci platiť vyše 6% maržu za službu niekoľkým gastrofirmám, a prečo slovenskí zákonodarcovia nie sú ochotní umožniť zvýšenie čistej mzdy zamestnancom vyplácaním príspevku na stravu rovno do výplaty?

INESS Knihy

MARTIN ŠTEFUNKO: EKONÓMIA SLOBODY

E-kniha popisuje základné myšlienky rakúskej školy ekonómie a ich aplikácie. Rakúska škola dávno pred kolapsom komunizmu popisala problémy socialistického ekonomického plánovania a jej dnešní predstavitelia úspešne predpovedali finančnú krízu.

JURAJ KARPIŠ: EKONOMICKÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline? Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii *Ekonomický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom*.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Politický projekt euro má vážne problémy. Zdá sa, že Friedmanova kľatba sa začala naplňať. Best-seller nemeckého ekonóma Philippa Bagusa v slovenskom vydaní TRIM Broker a INESS.

INESS Policy Note 1/2013 Investičné stimuly

Venovaný problematike investičných stimulov na Slovensku. Dozvieme sa zaujímavé štatistiky a zhodnotenie efektivity. Záver patrí trom alternatívnym reformám súčasnej politiky poskytovania investičných stimulov.

INESS Policy Note 5/2012 Nižšími odvodmi za vyššiu zamestnanosť

Jednou z najväčších prekážok vytvárania nových pracovných miest na Slovensku je vysoká miera odvodového zaťaženia. Zlepšenie situácie by mohlo priniesť zníženie odvodového zaťaženia nízkoprijímovým skupinám podľa návrhu opísaného v tomto INESS Policy Note. Návrh by podporil vznik tisícov pracovných miest a zníženie odvodov by pocítili státisíce zamestnancov.

INESS Policy Note 4/2012 Ako znížiť výdavky v oblasti: Podpora osobnej železničnej dopravy

Zameraný na možnosti šetrenia verejných zdrojov. Dozvieme sa v ňom, na ktorých tratiach by bolo pre štát výhodnejšie poslať taxíky miesto vlakov a aká je potenciálna úspora v prípade ďalšieho rušenia tratí.

Všetky publikácie a Policy Notes si môžete zdarma stiahnuť na stránke iness.sk v sekcii Publikácie.

Knihy je možné zakúpiť osobne v kancelárii INESS (okrem e-knží) alebo na dobierku objednávkou cez [sekcii Knihy](http://iness.sk) na stránke iness.sk.